

**Akademie múzických umění v Praze
Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění v Praze**

Produkce

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Komparace odměňování podle genderu a jeho zastoupení
v seriálové tvorbě České televize**

Zaměřeno na období 2017 – 2022

Agáta Kolářová

Vedoucí práce: Petr Oukropec
Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, srpen 2023

The Academy of Performing Arts in Prague

FILM AND TV SCHOOL

Production

BACHELOR'S THESIS

**Comparison of financial remuneration by gender and its
representation in Czech Television series production**

In 2017 - 2022

Agáta Kolářová

Thesis supervisor: Petr Oukropec

Academic title: BcA.

Prague, August 2023

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem *Komparace odměňování podle genderu a jeho zastoupení v seriálové tvorbě České televize* vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím pouze uvedené literatury a pramenů a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu. Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna v souladu se zákonem a vnitřními předpisy AMU.

V Praze, dne .....

.....

Agáta Kolářová, podpis

PODĚKOVÁNÍ

V první řadě děkuji Václavu Myslíkovi a Veronice Slámové, bez jejichž velké otevřenosti a vstřícnosti by má bakalářská práce nikdy nevznikla. Velký dík patří vedoucímu mé bakalářské práce Petru Oukropcovi za cennou zpětnou vazbu a reflexi českého audiovizuálního průmyslu. Jakubovi Šilerovi děkuji za trpělivost, laskavost, ochotu a především za čas, který mi ve velkém poskytl. Markétě Červené za obrovskou analytickou a přátelskou podporu. Dále patří poděkování Tereze Czesany Dvořákové za podporu výzkumné povahy práce a konzultace, Julii Soffer za iniciativu se tématu genderu v audiovizuálním prostředí věnovat, Karle Stojákové a Václavu Moravcovi za podporu tématu práce v samotném začátku. V neposlední řadě děkuji za podporu nejen během studií svým rodičům.

ABSTRAKT

Bakalářská práce za použití kvantitativních metod porovnává honoráře a zastoupení hlavních hereček a herců dle genderu v seriálové dramatické tvorbě České televize v letech 2017–2022. Práce reaguje na nově vznikající studie zabývající se genderovou nerovností v audiovizuálním průmyslu. Cílem práce je zjistit, zda jsou ženy a muži rovnovážně zastoupeni v hlavních rolích a zda jsou za svou práci rovnocenně ohodnoceni. V rámci teoretické části práce jsou nastíněny strategie Evropské unie, které se snaží o odstranění rozdílu mezi muži a ženami, a zahraniční studie zabývající se nerovnostmi v audiovizuálním prostředí. Výzkumná část práce následně komparuje odměňování podle genderu a jeho zastoupení na vzorku 160 hlavních hereckých rolí u 40 seriálů a minisérií domácí i zakázkové tvorby České televize ve zmíněném časovém období. Na základě tohoto šetření bylo zjištěno, že na uvedeném vzorku lze vysledovat nevyváženost mezi obsazováním mužů a žen do hlavních rolí, a že průměrný denní honorář hlavních ženských rolí je o 8 % nižší než průměrný denní honorář hlavního mužského obsazení.

ABSTRACT

Using quantitative methods, the bachelor thesis compares the fees and representation of leading actresses and actors by gender in Czech television drama series from 2017 - 2022. The thesis follows emerging studies on gender inequality in the audiovisual industry. The aim of the work is to determine whether women and men are equally represented in leading roles and whether they are equally remunerated for their work. The theoretical part of the thesis outlines the European Union's strategies to close the gender gap and foreign studies on inequalities in the audiovisual environment. The research part of the thesis then compares gender remuneration and its representation in a sample of 160 leading actor roles in 40 series and miniseries of inner-house and custom-made Czech television in the time period mentioned above. This survey found that the sample shows an imbalance between the casting of men and women in leading roles and that the average daily remuneration of the female leads is 8% lower than the average daily remuneration of the male leads.

KLÍČOVÁ SLOVA

Genderová nerovnost, gender pay gap, rovnost žen a mužů, herecké obsazení, zastoupení žen a mužů, televizní obsah, televizní tvorba, komparace odměňování dle genderu, gender, zastoupení v hlavních rolích dle genderu, Česká televize, seriálová dramatická tvorba České televize

POUŽÍVANÉ ZKRATKY

CCS – Cultural and creative sector, kulturní sektor

ibid – in the same source, tamtéž

EENC – The European Expert Network on Culture, Evropské expertní síť pro kulturu a audiovizuálně

EU – Evropská unie

ČR – Česká republika

SFI – Švédský filmový institut

ČT – Česká televize

HDP – Hrubý domácí produkt

USA – United States of America – Spojené státy americké

BBC – British Broadcasting Corporation

VYMEZENÍ POJMŮ

Gender

Jedná se o kategorii odkazující na sociálně a kulturně podmíněné a konstruované rozdíly a charakteristiky, které společnost přisuzuje jednotlivým pohlavím. Genderové role jsou naučené a výrazně se liší napříč rozdílnými lidskými společnostmi a proměňují se v čase. Jsou tedy historicky a místně podmíněné. Nejsou přirozenou a neměnnou charakteristikou, ale odráží aktuální stav sociálních vztahů. Jako takový tedy gender doplňuje kategorii pohlaví ve smyslu biologických rozdílů.¹

Genderové stereotypy

Jedná se o zjednodušující a zaujaté představy týkající se vlastností, názorů a rolí žen a mužů ve společnosti, zaměstnání a rodině. Stereotypy výrazně ovlivňují to, jak vnímáme a hodnotíme ženy, muže, včetně jejich rolí a pracovních výkonů.

Genderová segregace

Genderová segregace trhu práce znamená, že ženy a muži pracují v odlišných zaměstnáních, sektorech, pozicích nebo za různých smluvních a pracovních podmínek, tyto rozdílnosti mají genderový význam a téměř vždy je jejich důsledkem genderová nerovnost.²

Rovnost žen a mužů / genderová rovnost

Znamená stejnou viditelnost, rovné postavení a účast žen a mužů ve všech sférách veřejného a soukromého života na všech úrovních, včetně rozhodovacích procesů a vedoucích pozic. Rovnost žen a mužů je opakem genderové nerovnosti, nikoli genderových rozdílů, a má za cíl podporovat plnou účast a využití potenciálu žen a mužů ve společnosti.³

Mediánový gender pay gap

Mediánový rozdíl v odměňování je rozdíl mezi středními hodnotami hodinových výdělků mužů a žen.⁴

Primetime

hlavní vysílací čas

---

¹Pojetí práce není komplexní a je úzce ohraničené pouze na gender muže a ženy, nezohledňuje nebinární identitu.

²KŘÍŽKOVÁ, Alena et al. Rozdíl v odměňování žen a mužů a rodičovství. . 2020, roč. 2020.

³Ibid., s. 12.

⁴Gender and ethnicity mean and median pay gaps | Administration and support services | Imperial College London. In: [cit. 21.07.2023]. Dostupné z: <https://www.imperial.ac.uk/human-resources/pay-and-pensions/principles-of-pay-and-recognition/gender-and-ethnicity-pay-gap/gender-and-ethnicity-mean-and-median-pay-gaps/>

OBSAH

ÚVOD.....	1
TEORETICKÁ ČÁST.....	2
1. SMĚŘOVÁNÍ EVROPSKÝCH INSTITUCÍ VE PROSPĚCH GENDEROVÉ ROVNOSTI A STRATEGIE 2021+	2
1.1. Směřování EU ve prospěch genderové rovnosti v kulturním sektoru	2
1.2. ČR a Strategie2021+.....	3
1.3. Gender Pay Gap	4
2. VLIV MÉDIÍ NA SPOLEČNOST A FORMY ČESKÉ SERIÁLOVÉ TVORBY	5
2.1. Vliv medií na konzumenty/konzumentky	5
2.2. Specifické formy české seriálové tvorby	5
3. STUDIE ZABÝVAJÍCÍ SE GENDEROVÝM ZASTOUPENÍM V AUDIOVIZUÁLNÍ TVORBĚ.....	6
3.1. SFI gender equality report.....	6
3.2. Německá televize a genderové zastoupení před kamerou	8
3.3. Britská studie genderové reprezentace v hlavním televizním vysílání	8
3.4. USA a studie Boxed In	9
4. STUDIE ZAMĚŘUJÍCÍ SE NA ROZDÍLY V OHODNOCOVÁNÍ HERČEK A HERCŮ	14
4.1. Studie Hollywood's Wage Structure and Discrimination	14
PRAKTICKÁ ČÁST	17
5. METODIKA	17
5.1. Zdůvodnění výběru tématu a vzorku.....	17
5.2. Referenční studie	19
5.3. Hypotézy	19
5.4. Metodika výzkumu.....	19
6. VÝSLEDKY VÝZKUMU	23
6.1. Zastoupení hlavního hereckého obsazení dle genderu	23
6.2. Komparace odměňování dle genderu hlavního hereckého obsazení	29
7. ZÁVĚR.....	35
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	37

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se soustředím na komparaci odměňování hlavního hereckého obsazení podle genderu a genderové zastoupení v seriálové tvorbě České televize v letech 2017–2022. Genderová nerovnost v České republice stále přetrvává a je hojně akcentována v celospolečenských debatách. Téma jsem si vybrala z důvodu svých pracovních zkušeností, kdy jsem s hereckým obsazením jednala z pozice produkční u filmu, herecké agentky a castingové koordinátorky. Téma genderového zastoupení mne zajímá v rámci celospolečenského kontextu a o to více jsem se mu chtěla věnovat v rámci audiovizuálního prostředí, ve kterém se pohybuji a které je i předmětem mých studií.

Pojetí mé práce není komplexní a je úzce ohraničené pouze genderem muže a ženy – nezohledňuje nebinární identitu. Uvědomuji si, že genderovou identitu si jedinec určuje na základě svého subjektivního vnímání bez ohledu na reprodukční orgány, se kterými se narodil. Věřím, že při eliminaci rozdílů mezi genderem muže a ženy se vytvoří prostor k zrovnoprávnění i dalších genderových skupin.

Jedním ze způsobů, jak genderovou nerovnost zmírnit, je sbírat a analyzovat data vztahující se k problematice a prosazovat takovou politiku, která bude účinná v potlačování nerovností mezi muži a ženami. V rámci teoretické části práce představím strategie genderové politiky Evropské unie, České republiky a zahraniční studie zabývající se zastoupením a odměňováním dle genderu v audiovizuálním prostředí a následně navážu výzkumem zaměřeným na prostředí české veřejnoprávní televize. Mým záměrem je zjistit, zda je zde pohlaví hlavního hereckého obsazení rovnovážně zastoupeno a za svou práci rovnocenně ohodnoceno. Soustředím se na vlastní i zakázkovou seriálovou dramatickou tvorbu premiérově uvedenou během zmíněného časového období. Vzorek tvoří 40 seriálů a minisérií a 160 hlavních rolí. Na základě nastudované odborné literatury a výsledků studií zaměřených na uvedené téma pro účely svého výzkumu pracuji se dvěma hypotézami. První hypotéza říká, že ženy jsou v hlavních rolích v seriálové tvorbě České televize v letech 2017–2022 méně zastoupeny než muži. Druhá hypotéza předpokládá, že jsou ženy v hlavních rolích průměrně ohodnocovány nižšími honoráři než muži v hlavních rolích v seriálové tvorbě České televize v letech 2017–2022. Cílem výzkumu je pomocí kvantitativních metod výše uvedené hypotézy potvrdit, či vyvrátit. Záměrem mé bakalářské práce je přispět k mapování genderových nerovností v českém audiovizuálním průmyslu.

TEORETICKÁ ČÁST

Genderová nerovnost je přítomna napříč všemi ekonomickými sektory vyspělých zemí, výjimkou není ani ten kulturní. Evropská unie si v posledních letech klade za cíl odstranit systémovou diskriminaci žen a vytvořit tak spravedlivé a inkluzivní prostředí. Jednotlivé členské státy, včetně České republiky, jsou podněcovány k zavedení politik, které odstraní nerovnost mezi pohlavími napříč všemi sektory. Sběr a analýza dat má přispět k lepšímu povědomí o problematice a k monitorování těchto nerovností. Mnohé země již přispívají k mapování situace v audiovizuálním průmyslu studii na téma rovnosti genderu. V teoretické části své bakalářské práce představím především studie zaměřující se na komparaci odměňování hereckého obsazení podle genderu a jeho zastoupení v audiovizuálním průmyslu. Ač je zkoumání zastoupení genderu v audiovizuálním průmyslu trendem několika posledních let, porovnávání hereckých honorářů dle genderu je předmětem studií zřídka. Uvádím proto dílčí části zahraničních studií, které jsou esenciální pro porozumění kontextu výzkumné části práce.

1. SMĚŘOVÁNÍ EVROPSKÝCH INSTITUCÍ VE PROSPĚCH GENDEROVÉ ROVNOSTI A STRATEGIE 2021+

Téma genderové nerovnosti je v členských státech Evropské unie stále vysoce aktuální napříč všemi ekonomickými sektory. Sběr dat o nerovnosti mezi pohlavími v kulturním sektoru není stran EU standardizovaný, tudíž problematika dosud není systematicky mapována. Přitom právě monitorování a analýza této skutečnosti má přispět k zavedení politik, které genderovou nerovnost zmírní. V rámci své bakalářské práce jsem se proto rozhodla provést kvantitativní výzkum zaměřený na komparaci odměňování podle genderu a jeho zastoupení u hlavních rolí v seriálové tvorbě České televize.

1.1. Směřování EU ve prospěch genderové rovnosti v kulturním sektoru

Členské státy EU poprvé prioritizovaly rovnost žen a mužů v pracovním plánu pro kulturu na období 2019–2022. V roce 2021 vydala Evropská unie zprávu zaměřující se především na dosavadní roli kultury při prosazování rovnosti genderu a dále na způsoby, jakými je možné rovnosti v kulturních a tvůrčích odvětvích dosáhnout (CCS). Stejně jako v jiných ekonomických sektorech i zde je nerovnost a strukturální diskriminace zjevná. Nehledě na rozdílné struktury a odlišnosti jednotlivých členských států se ženy v rámci EU potýkají na pracovním trhu s obdobnými překážkami. Jsou nedostatečně zastoupeny ve vedoucích pozicích a za svou práci jsou ohodnocovány méně než muži. Zpráva uvádí, že ač je rovnost pohlaví součástí mezinárodního lidského práva a je vyvíjeno značné úsilí o zlepšení celkového postavení žen na evropské úrovni, jsou dosavadní změny minimální a nedosahují uspokojivých výsledků. Zajištění rovnosti žen a mužů má přitom zásadní význam pro prosperitu a rozvoj kulturních a tvůrčích odvětví. EU si proto klade za cíl odstranit jakoukoli systémovou diskriminaci žen a vytvořit tak spravedlivé a inkluzivní prostředí. Ženy tvoří většinu pracovní síly v CCS, tudíž je dle zprávy nezbytné, aby byla obě pohlaví rovnoměrně zastoupena v rozhodovacích pozicích, aby měla stejný přístup k finančním zdrojům a aby se jim dostávalo stejné míry pozornosti.⁵

Kulturní a tvůrčí projevy jsou základními nástroji při prosazování genderové rovnosti. Prezentují příběhy, perspektivy a vize současného světa, a mají tak významný vliv na utváření

---

⁵EUROPEAN COMMISSION. DIRECTORATE GENERAL FOR EDUCATION, YOUTH, SPORT AND CULTURE. a EUROPEAN EXPERTS' NETWORK ON CULTURE. *Towards gender equality in the cultural and creative sectors: report of the OMC (open method of coordination) working group of Member States' experts*. [online]. LU: Publications Office, 2021, s. 7 [cit. 06.07.2023]. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/122208>

lidských hodnot a vnímání reality.⁶ Zpráva EU uvádí, že genderová rovnost může být prosazována pouze v případě, že bude zajištěna rovnost pohlaví při tvorbě obsahu. Pokud budou kulturní produkci ovládat v nepřiměřené míře muži, bude její výstup – ať už vědomě, nebo ne – genderově nevyvážený. Tato nevyváženost následně povede k utvrzování genderových stereotypů a k rovnosti pohlaví nepřispěje.⁷

Ze studie EENCA (Evropské expertní síť pro kulturu a audiovizuálně) lze vyvodit, že je napříč ekonomickými sektory EU zřejmý nedostatek dat o postavení žen a o platové nerovnosti, které čelí. Znalost těchto dat je klíčová nejen pro zvyšování povědomí o existujících genderových nerovnostech, ale i pro rozvoj vhodných postupů, jak nerovnosti odstranit.⁸ K dosažení cíle genderové rovnosti je důležité zavést standardizovanou a společnou metodiku zpracování dat na evropské úrovni tak, aby bylo možno data porovnávat a spolehlivě analyzovat. Tento proces zahrnuje sběr a analýzu dat, jejich zveřejňování, stanovení cílů a monitorování pokroku.⁹

1.2. ČR a Strategie2021+

Strategie 2021+ je vládní dokument pro uplatňování politiky rovnosti žen a mužů v České republice.¹⁰ Přijetí strategie úzce souvisí se získáváním finančních prostředků z evropských fondů, jelikož zavedení „vnitrostátního strategického rámce pro rovnost žen a mužů“ je jedním ze základních podmínek pro jejich čerpání.¹¹

V české společnosti dosud přetrvává řada genderových nerovností i přesto, že rovnost pohlaví patří k základním hodnotám České republiky, vyjádřeným mj. v Listině základních práv a svobod. Na tuto skutečnost je ČR dlouhodobě evropskými institucemi upozorňována. Mezinárodní a evropská srovnání ukazují, že z hlediska rovnosti mezi muži a ženami patří ČR k podprůměrným zemím.¹² Úřad vlády ČR uvádí: „Obecně lze shrnout, že ve všech relevantních mezinárodních indexech hodnotících úroveň rovnosti žen a mužů se Česko pohybuje výrazně pod průměrem EU.“¹³ ČR zaznamenává druhý nejvyšší rozdíl v průměrných mzdách žen a mužů. Ženy jsou dále výrazně podrepresentované ve všech relevantních oblastech souvisejících s veřejným rozhodováním.¹⁴ ČR musí jasně směřovat politiku rovnosti genderu, jinak bude nerovnost ve společnosti přetrvávat.¹⁵ Na základě těchto skutečností vydal v roce 2020 Evropský výbor pro sociální práva rozhodnutí, ve kterém konstatuje, že Česko porušuje Evropskou sociální chartu.¹⁶

Základní parametry Strategie 2021+ jsou následující: identifikace překážek pro rovnost, přijetí opatření na řešení genderových rozdílů, monitorování, hodnocení a přezkum

---

⁶COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS *A Union of Equality: Gender Equality Strategy 2020-2025* [online]. 2020 [cit. 07.07.2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0152>

⁷EUROPEAN COMMISSION. DIRECTORATE GENERAL FOR EDUCATION, YOUTH, SPORT AND CULTURE. a EUROPEAN EXPERTS' NETWORK ON CULTURE. *Towards gender equality in the cultural and creative sectors*, s. 8.

⁸Ibid., s. 42.

⁹Ibid., s. 41.

¹⁰*Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030* [online]. 2021 [cit. 07.07.2023]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/strategie-rovnosti-zen-a-muzu-na-leta-2021-2030/>

¹¹*Strategie-rovnosti-zen-a-muzu-na-leta-2021-2030.pdf* [online], s. 10 [cit. 06.07.2023]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2021/06/Strategie-rovnosti-zen-a-muzu-na-leta-2021-2030.pdf>

¹²Ibid.

¹³Ibid., s. 18.

¹⁴Ibid.

¹⁵Ibid., s. 19.

¹⁶Ibid., s. 9.

strategického rámce politiky a metod sběru údajů založených na údajích rozdělených podle pohlaví.¹⁷

1.3. Gender Pay Gap

Gender Pay Gap je podle definice uvedené na stránkách Evropského parlamentu rozdíl v průměrném hrubém hodinovém výdělku žen a mužů. Vychází z mezd vyplácených přímo zaměstnancům před odečtením daně z příjmu a příspěvků na sociální zabezpečení.¹⁸ V rámci srovnávání jsou brány v potaz pouze podniky s 10 a více zaměstnanci. V roce 2021 činil průměrný rozdíl v odměňování žen a mužů v EU 12,7 %.¹⁹

Ve výzkumné části své bakalářské práce nebudu porovnávat platy, nýbrž honoráře hereček a herců. Honorářem se rozumí odměna za výkon svobodného povolání nebo duševní činnosti (např. umělec, právník, autor).²⁰ Herce považuje autorský zákon za výkonné umělce. Výkonní umělci uzavírají s objednatel smlouvu o vytvoření uměleckého výkonu a poskytnutí licence. Zatímco hlavní povinností výkonného umělce je vytvořit umělecký výkon, na kterém se s objednatel dohodl, objednatel musí zaplatit umělci dohodnutou odměnu – respektive honorář.

---

¹⁷Ibid., s. 10.

¹⁸Understanding the gender pay gap: definition and causes | News | European Parliament. In: . 13. 1. 2020 [cit. 06.07.2023]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20200109STO69925/understanding-the-gender-pay-gap-definition-and-causes>

¹⁹Ibid.

²⁰honorář - ABZ.cz: slovník cizích slov. In: [cit. 25.07.2023]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/honorar>

2. VLIV MEDIÍ NA SPOLEČNOST A FORMY ČESKÉ SERIÁLOVÉ TVORBY

Ve výzkumné části své bakalářské práce pracuji se vzorkem seriálové tvorby České televize v letech 2017–2022. Mezi médii a ideologií společnosti je úzký vztah, proto se ve své práci soustředím konkrétně na vliv seriálové tvorby na diváka. Je pro mne příhodné sbírat data v rámci veřejnoprávní instituce, která je provozovatelem televizního vysílání ze zákona, vysílá programy svobodně a nezávisle a je povinna regulovat reklamu dle zák. č. 40/1995 Sb. o regulaci reklamy, ve znění pozdějších předpisů.²¹ Tudíž je možné předpokládat, že veřejnoprávní instituce na rozdíl od soukromých televizí daleko méně podléhá vlivu inzerentů, kteří mnohdy ovlivňují obsah.

O tento aspekt by tudíž data tohoto výzkumu mohla být oproštěna. Pracuji se vzorkem různých typů seriálové tvorby typické pro český televizní průmysl. Konkrétní typy seriálové tvorby, které se objevují ve vzorku, jsou představeny níže.

2.1. Vliv medií na konzumenty/konzumentky

Ve studii *Genderová segregace českého trhu práce* od PhDr. Aleny Křížkové, Ph.D., se v rámci sekce zaměřené na mediální analýzu českých televizních seriálů z roku 2008 uvádí, že média jsou nedílnou součástí našeho každodenního života a mají silný vliv na to, jak vnímáme svět, jak se chováme a jaké hodnoty si přisuzujeme. Konkrétním příkladem je televize. Svět televize se od našeho sociálního světa odlišuje, ale zároveň je s ním úzce spojen. Televize totiž symbolicky odráží strukturu společnosti a její hodnoty.²² Současné dramatické seriály se zároveň snaží o uspokojení tržního mechanismu nabídky a poptávky. V tomto ohledu je hlavním udavatelem směru trh a s ním spojené trendy, které musí seriály splňovat, případně, s trochou odvahy, utvářet.²³ Čísla sledovanosti určují úspěšnost televize, tudíž jsou televize motivovány vytvářet obsah, který zaujme velké množství diváků. Takový obsah může divákovi perspektivu rozšiřovat, či naopak jej může utvrzovat v jeho vlastních postojích.

2.2. Specifické formy české seriálové tvorby

Na rozdíl od amerického, resp. západního světa se v českém prostředí pro vše, co má více než čtyři díly, většinou užívá pojem seriál.²⁴ V České televizi se seriálem nazývá dramatická tvorba o šesti a více dílech. Jednotlivé části seriálu jsou uváděny v pravidelných intervalech, každý díl znamená jistý narativní posun a až spolu se závěrem celého seriálu přichází rozřešení základní narativní otázky. V poslední době se stále více oblíbeným žánrem stává série. U tohoto typu tvorby jsou jednotlivé epizody víceméně soběstačné a představují uzavřený příběh. Další formou jsou minisérie, které se svou narativní formou blíží seriálu. Jedná se o televizní drama rozdělené do několika málo epizod.²⁵

²¹INFO@AION.CZ, AION CS-. 40/1995 Sb. Zákon o regulaci reklamy. In: *Zákony pro lidi* [online] [cit. 21.07.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-40>

²²KŘÍŽKOVÁ, Alena et al. *Rozdíl v odměňování žen a mužů a rodičovství*, s. 41, 42.

²³HŘEBEJK, Bc Pavel. *Televizní seriálová tvorba v kontextu současné ČR a seriál Devadesátky jako příklad.* .

²⁴KŘÍŽKOVÁ, Alena et al. *Rozdíl v odměňování žen a mužů a rodičovství*, s. 42.

²⁵Tři základní formy seriálové televize. In: *25fps* [online]. 23. 8. 2010 [cit. 07.07.2023]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2010/tri-zakladni-formy-serialove-televize/>

3. STUDIE ZABÝVAJÍCÍ SE GENDEROVÝM ZASTOUPENÍM V AUDIOVIZUÁLNÍ TVORBĚ

Severské státy jsou považovány za průkopníky genderové rovnosti. Ve většině případů se umísťují na nejvyšších příčkách v porovnání států z hlediska rovnosti mezi muži a ženami. Bývalá ředitelka Švédského filmového institutu Anna Serner přikládala obrovský význam detailním studiím zaměřeným na genderovou nerovnost v rámci filmového průmyslu. Cílem studií bylo porozumět situaci v audiovizi tak, aby bylo možné nehledě na gender natáčet kvalitní snímky s rozmanitými příběhy.²⁶ Současná ředitelka SFI Anette Novak navazuje na práci své předchůdkyně a zdůrazňuje: „Genderová rovnost je zásadním kamenem ekonomické prosperity. Společnosti, které si váží žen stejně jako mužů, jsou bezpečnější a spokojenější. Podniky s genderově vyváženým vedením jsou ziskovější než ty, v nichž převažují muži.“²⁷

Progresivní smýšlení o problematice se výrazně odráží v rozsahu studií zaměřených na genderové zastoupení, proto se v této sekci věnuji z velké části švédskému filmovému průmyslu. Komplexnost švédských analyzovaných dat je totiž v evropském kontextu zcela ojedinělá. Pro účely své práce se zaměřím na data vztahující se k filmovému hereckému obsazení. Dále uvádím analýzu genderového zastoupení v rámci německé televize, a to především z důvodu tradice, jež má koprodukce západního Německa s Československem. Uvádím situaci na trhu, který byl historicky tomu československému blízký a který je i dnes s Českou televizí skrze nově vznikající projekty propojen.²⁸ Britskou televizi zmiňuji, jelikož zveřejnění platů nejlépe placených moderátorů BBC z roku 2017 vedlo k celospolečenské debatě o genderové nerovnosti a ke změnám v britském televizním průmyslu. BBC začala monitorovat a zveřejňovat data o zastoupení pohlaví a platové nerovnosti ve vysílání s cílem situaci zlepšit.²⁹

3.1. SFI gender equality report

Švédský filmový institut (SFI) se v letech 2013–2017 zaměřil na herecké obsazení v rámci švédských celovečerních hraných filmů, které byly promítány v kinech. SFI klasifikuje hlavní role v těchto filmech do tří kategorií: žena, muž a smíšená. Kategorie „smíšená“ označuje filmy s více hlavními rolami (např. kombinace jednoho muže a jedné ženy nebo dvou mužů a jedné ženy). Statistika je založena na údajích ze Švédské filmové databáze a na jménech nejvýše postavených herců v závěrečných titulcích jednotlivých filmů. Definice pro hlavní roli není v průmyslu ustálená, proto údaje o hlavních rolích v této studii odráží pořadí, které stanovila produkční společnost filmu, a způsob, jakým jsou role uvedeny v závěrečných titulcích. Ve většině případů jméno herce uvedené na prvním místě znamená hlavní roli. U některých filmů můžeme zaznamenat, že jsou titulky uvedeny v abecedním pořadí nebo v pořadí dle výskytu hereček a herců, ale to se v případě švédského filmu děje zřídka.³⁰

Data ukazují, že ve filmech financovaných SFI v letech 2013–2017 hrála hlavní roli žena ve 29 z nich. Ve 24 filmech hrál hlavní roli muž a 22 filmů mělo smíšenou hlavní roli. Bylo

²⁶Anna Serner • CEO, Swedish Film Institute - Industry Report: Gender Equality, Diversity and Inclusion. In: *Cineuropa - the best of european cinema* [online] [cit. 21.07.2023]. Dostupné z: <https://cineuropa.org/en/dossierinterview/3372/384837/>

²⁷At Cannes, the Swedish Film Institute shares the results of its gender equality strategies, unveils brand-new report “406 Days – It’s About Time”. In: *Cinema Femme* [online]. 8. 6. 2022 [cit. 06.07.2023]. Dostupné z: <https://cinemafemme.com/2022/06/08/at-cannes-the-swedish-film-institute-shares-the-results-of-its-gender-equality-strategies-unveils-brand-new-report-406-days-its-about-time/>

²⁸MEDIA, News. ČT s Němci natáčí seriál To se vysvětlí, soudruzi!, o paranormálních jevech. In: *Médiář* [online]. 23. 3. 2023 [cit. 21.07.2023]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/ct-s-nemci-nataci-serial-to-se-vysvetli-soudruzi-o-paranormalnich-jevech/>

²⁹Timeline: How the BBC gender pay story has unfolded. *BBC News* [online]. 2018 [cit. 21.07.2023]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/entertainment-arts-42833551>

³⁰Ibid.

zjištěno, že filmy s ženami v hlavní roli byly převážně spojeny s nízkými nebo středně vysokými rozpočty a ženy byly jen zřídka k vidění v hlavních rolích velkorozpočtových filmů. Studie uvádí, že tato skutečnost téměř jistě ovlivňuje honoráře, které jsou herci schopni za své role získat.³¹ Švédský filmový institut nemá k dispozici statistiky o jednotlivých honorářích a platech hereček a herců, ale o filmech, ve kterých vystupují, a o rolích, do kterých jsou obsazováni. Druh filmu, ve kterém herečka nebo herec hraje, ovlivňuje výši odměny, která je pro tyto aktéry určena.³²

V analýze všech celovečerních švédských hraných filmů uvedených do kin v letech 2013–2017 je však v hlavních rolích více mužů. Z filmů v kinech, které nezískaly financování od Švédského filmového institutu, ztvárňuje hlavní roli žena pouze ve 21 % případů, zatímco ve filmech s financováním od SFI tvoří 38 % hlavní ženské role.³³

Dále z přehledu všech rolí v letech 1950–2017, vyjma těch dětských, vyplývá, že na nejvýše uvedené příčce seznamu herců byli v šesti z deseti případů uvedeni muži.³⁴

Analýza z let 2013–2017 se dále zaměřuje na vztah mezi pohlavím tvůrců/tvůrkyň filmů a pohlavím představitelů/představitelky hlavních rolí. Výsledky analýzy poukazují na fakt, že pohlaví hlavní role se často shoduje s pohlavím scenáristy/scenáristky. Filmy napsané scenáristy mají v hlavní roli ve 44 % obsazené muže, dále ve 33 % hlavní roli smíšenou a ve 24 % jsou ženy. Filmy napsané scenáristkami mají naopak ve 49 % v hlavní roli ženu, ve 29 % roli smíšenou a ve 23 % ztvárňuje hlavního představitele muž. Podobná souvislost existuje i mezi režisérem/režisérkou a producentem/producentkou a pohlavím hlavní role. Příkladem jsou režisérky ženy, které mají v hlavní roli ženu v 55 % svých filmů. Ve zkoumaném vzorku však byl podíl režisérek pouhých 21 %. Studie uvádí, že zvýšení zastoupení žen mezi scenáristy a režiséry by potenciálně mohlo vést k vyššímu zastoupení žen v hlavních rolích.³⁵

Studie uvádí, že celovečerní filmy, kde byli zastoupeni muži v klíčových pozicích, byly finančně úspěšné. Filmy, ve kterých byl v hlavní roli muž, si snáz zajistily spolehlivější financování a byly úspěšné v kinech. Z této perspektivy mohly být filmy, kde byly na klíčových pozicích ženy, vnímány jako méně bezpečná investice.

Průzkumy SFI zaměřené na diváky a diváčky naznačují, že ženy mají obecně pozitivnější vztah ke švédskému filmu než muži a že tvoří větší část diváctva.³⁶ Ve statistice zaměřené na podíl návštěvníků kin dle pohlaví byly ženy ve všech letech šetření (2008, 2009, 2010, 2011, 2014, 2015, 2017 a 2018) častějšími diváky než muži. Konkrétně v roce 2018 uvedlo 71 % dotázaných žen, že navštívily v posledním roce kino, zatímco muži odpověděli kladně v 64 % případů.³⁷

SFI uvádí, že ve většině projektů, kterým napsaly scénář ženy, jsou hlavní ženské postavy vykresleny do větší šíře. Ale ve zkoumaném vzorku jsou jenom tři z deseti scenáristů ženy. V případě velkorozpočtových filmů je jejich zastoupení ještě menší. Větší množství žen-scenáristek by pravděpodobně vedlo k většímu počtu příběhů s propracovanými ženskými charaktery a vytvořil by se také prostor pro velké ženské hlavní role.³⁸

³¹ *sfi-gender-equality-report-2018---lowres.pdf* [online], s. 42 [cit. 08.07.2023]. Dostupné z: https://www.filminstitutet.se/globalassets/2.-fa-kunskap-om-film/analys-och-statistik/publications/other-publications/sfi-gender-equality-report-2018---lowres.pdf?_t_id=erTPKHLTzK65h-Ftj5XzYg%3d%3d&_t_uuid=XUCNWEDMQOatWCKKwuMn3Q&_t_q=Gender+equality+in+film+production%2c+both+in+front+of+and+behind+the+camera&_t_tags=language%3aen%2csiteid%3a66cb8891-9750-414a-8d2d-8575f4a6d86c%2candquerymatch&_t_hit.id=Filminstitutet_Web_Models_Media_DocumentFile/_f548c9d0-31e5-4e62-b226-9629ad23c612&_t_hit.pos=8

³²Ibid., s. 40.

³³Ibid., s. 42.

³⁴Ibid., s. 43.

³⁵Ibid.

³⁶Ibid., s. 48.

³⁷Sweden: cinema visiting by gender 2008-2018. In: *Statista* [online] [cit. 21.07.2023]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/592605/share-of-individuals-visiting-the-cinema-last-year-in-sweden-by-gender/>

³⁸*sfi-gender-equality-report-2018---lowres.pdf*, s. 50.

Ze studie je tudíž možno odvozovat, že pohlaví tvůrčího týmu „za kamerou“ ovlivňuje genderové složení týmu „před kamerou“ a dále ovlivňuje volbu témat, a spolu s ním význam a rozsah ženských rolí. Pro vytváření genderově rovnovážného obsahu je žádoucí, aby byly ženy adekvátně zastoupeny napříč profesemi za kamerou.

3.2. Německá televize a genderové zastoupení před kamerou

Studie katedry filozofie univerzity v německém Rostocku zveřejněná v roce 2017 zkoumala genderovou reprezentaci v televizi a filmu. V případě televize bylo analyzováno 3000 hodin televizního obsahu z roku 2016. Celkově bylo zjištěno, že muži tvoří 67 % hlavních protagonistů v televizi – ať už jako hlavní postavy v seriálech, nebo jako moderátoři. Oproti tomu ženy jsou zastoupeny jen ve 33 % případů.³⁹

Největší rozdíl v poměru mezi pohlavími byl nalezen v tvorbě pro děti, kde téměř tři čtvrtiny všech skutečných i fiktivních postav tvořili muži. Dokonce i kreslené filmy byly tvořeny především mužskými protagonisty, přičemž 87 % všech mluvících zvířat bylo namluveno mužským hlasem. Jediným televizním žánrem, kde byla zjištěna skutečná genderová rovnováha, byly telenovely. Ženy zde tvořily 52 % hlavních postav.⁴⁰

3.3. Britská studie genderové reprezentace v hlavním televizním vysílání

Britská studie *Gender Representation and Occupational Portrayals in Primetime Television* analyzovala zastoupení pohlaví, typ postav, povolání a rodinný stav postav v primetimeovém vysílání hlavních televizních stanic na podzim roku 2013. Studie zkoumala fiktivní postavy televizního obsahu, tudíž byly ze vzorku vyloučeny sportovní pořady, zpravodajské pořady, reality show a filmy. Cílem bylo porovnat výsledky se staršími analýzami, které upozorňovaly na nedostatečné zastoupení žen a omezenost jejich rolí. Studie měla dále posoudit, zda se situace v britské televizi zlepšuje a zda je možno zaznamenat pokrok směrem k rovnému zastoupení žen a mužů před kamerou.⁴¹

Pořady vysílané v hlavním vysílacím čase byly vybrány vzhledem ke své vysoké sledovanosti. Podle společnosti Nielsen (2013) stráví totiž diváci sledováním televizního vysílání v hlavním vysílacím čase téměř dvě hodiny denně. Primetime program se v této studii skládá z pořadů vysílaných od neděle do pátku od 19 do 22 hodin. Do vzorku bylo zařazeno 70 pořadů a u každé epizody byl kódován žánr, počet hlavních a vedlejších postav a jejich pohlaví, povolání a rodinný stav.⁴²

Studie zkoumala 829 postav, přičemž mužské postavy tvořily 60 % a ženské postavy 40 %. Muži představovali 57 % z celkového počtu hlavních rolí, zatímco ženy zaujímaly 43 % z těchto rolí. Významný rozdíl byl zjištěn v genderovém zastoupení vedlejších postav. Celkem se ve studii objevilo 334 vedlejších postav, z nichž muži tvořili 66 % a ženy 34 %. Tudíž celkový rozdíl mezi zastoupením žen v primetime vysílání (40 %) a jejich zastoupením v reálném světě

³⁹ROXBOROUGH, Scott. *Study Finds Major Gender Gap in German Film, TV* [online]. 2017 [cit. 06.07.2023]. Dostupné z: <https://www.hollywoodreporter.com/news/general-news/study-finds-major-gender-gap-german-film-tv-1020718/>

⁴⁰*Broschuere_din_a4_audiovisuelle_Diversitaet_v06072017_V3.pdf* [online] [cit. 10.07.2023]. Dostupné z: https://www.media-diversity.org/additional-files/Broschuere_din_a4_audiovisuelle_Diversitaet_v06072017_V3.pdf

⁴¹SMITH, Britany. *Gender Representation and Occupational Portrayals in Primetime Television*. , s. introduction.

⁴²Ibid., s. 17.

(51 %) v roce 2013 tvořil 11 %.⁴³ Nicméně v porovnání s analýzou provedenou v roce 2005 došlo k nárůstu zastoupení ženských postav v hlavních rolích o 3 %. Došlo také k nárůstu zastoupení ženských postav ve vedlejších rolích o 5 % (oproti analýze z roku 2001).⁴⁴

3.4. USA a studie Boxed In

Boxed In

Americký průzkum Boxed In vedený Marthou Launzen z Centra pro studium žen v televizi a filmu na Státní univerzitě v San Diegu již po dobu 25 let vydává každý rok výroční zprávu o zaměstnanosti žen v televizi.⁴⁵

Edice *Boxed In: Women On Screen and Behind the Scenes on Broadcast and Streaming Television in 2021–22* se opět zaměřuje na zaměstnanost žen v klíčových pozicích za kamerou a na reprezentaci žen a dívek před kamerou v originální dramatické, komediální a reality TV tvorbě. Průzkum se soustředí na vysílání v rámci broadcastových televizí přenosu a na obsah streamovacích platform v USA v období od září 2021 do května roku 2022.

Studie posuzuje náhodně vybranou epizodu seriálu nabízenou streamovacími službami (Amazon Prime, Apple TV+, Disney+, HBO Max, Hulu, Netflix, Paramount+, Peacock) a vysílanou v primetime v rámci broadcastového vysílání (ABC, CBS, NBC, FOX, CW) v uvedeném období.

V rámci tohoto ročníku studie bylo zkoumáno více než 3 000 postav a 3 800 závěrečných titulků, za posledních 25 let více než 53 000 postav a 66 000 závěrečných titulků. Do studie byly zahrnuty všechny postavy, které měly alespoň jednu mluvenou repliku. U jednotlivých postav byly sledovány následující atributy: pohlaví, rasa/etnicita, věk, typ role (hlavní/vedlejší), rodinný stav, profesní status, cíle a obsah jejich role.⁴⁶

Výsledky studie naznačují, že u streamovacích platform můžeme zaznamenat o něco vyšší podíl ženských postav a také o mnoho vyšší zastoupení žen mezi tvůrkyněmi obsahu.⁴⁷ Důvody pro tuto skutečnost nejsou ve studii uvedeny. Vysvětlením může být fakt, že streamovací platformy mají nadnárodní záběr, daleko rychleji reagují na společenskou situaci a poptávku, jsou dostupnější a méně podřízeny reklamě. Televizní společnosti mají dlouhou tradici a jsou daleko konzervativnější. Jejich obsah je tvořen zjetými a dlouho vyvíjenými způsoby. Zaměstnanecká struktura je daleko udržitelnější než v případě streamovacích platform. Televizní dramaturgové fungují řadu let na stejných pozicích. Broadcastové vysílání je také závislé na příjmech z reklamy.⁴⁸ Proto je možné, že sami inzerenti preferují bezpečnější a tradičnější pořady, které nejsou kontroverzní a oslovují širší publikum.

Broadcastové a kabelové televize jsou však i nadále velice oblíbené a tvoří 64% času, který Američané věnují sledování digitálního obsahu. Zatímco 26% času tráví na streamovacích platformách a 8 % času sledováním DVD a hraním videoher. Zásadní pro porozumění typu obsahu, který jednotlivé služby nabízí je věkové složení diváků. Divákům ve věku 18 – 34 let náleží 23% času z celkového množství stráveného času u jednoho ze tří typů uvedených obsahů, ale pouze 9% z celkového času stráveného přijímáním obsahu tvoří

⁴³Ibid., s. 21.

⁴⁴Ibid.

⁴⁵HAILU, Selome. *Streamers Put More Women in Charge of TV Shows Than Broadcast Networks, Study Finds* [online]. 2021 [cit. 11.07.2023]. Dostupné z: <https://variety.com/2021/tv/news/boxed-in-study-2021-streaming-networks-1235063810/>

⁴⁶LAUZEN, Dr Martha M. *Women On Screen and Behind the Scenes on Broadcast and Streaming Television in 2021-22.*, s. 7.

⁴⁷Ibid., s. 1.

⁴⁸*Broadcast vs. Cable: What's the Difference?* [online]. 2019 [cit. 11.07.2023]. Dostupné z: <https://www.bloomads.com/blog/broadcast-local-cable-whats-the-difference/>

lineární televize. Naopak více než 50% času tráví tato věková skupina na streamovacích platformách. Diváci ve věku 50 let a více sledují v 95% výhradně lineární vysílání.⁴⁹ Streamovací platformy si vzhledem k vysokému podílu mladých příjemců mohou dovolit vytvářet aktuálnější a odvážnější obsah, který by nemusel být pro lineární televizní vysílání finančně udržitelný.

---

⁴⁹KEEGAN, Kevin. *Biggest audience demographics you can reach with TV ads* [online]. 2023 [cit. 22.07.2023]. Dostupné z: <https://www.millenia3.com/biggest-audience-demographics-you-can-reach-with-tv-ads/>

Porovnání broadcastových televizí a streamovacích platforem

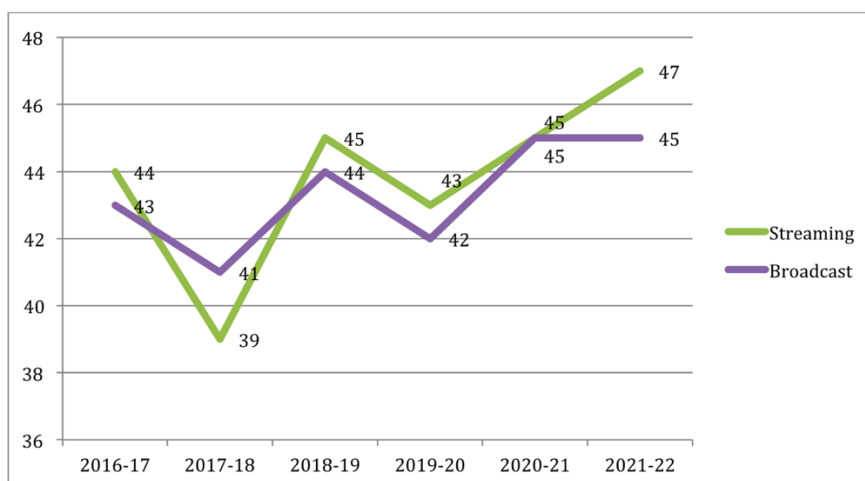
V letech 2021–2022 bylo v pořadech streamovacích služeb o 2 % vyšší zastoupení ženských mluvených postav než v případě pořadů vysílaných na televizních stanicích (45 %).

U streamovacích služeb to představuje dvouprocentní nárůst oproti studii z roku 2020–2021, a jedná se tak o nejvyšší historické maximum. U televizních stanic nedošlo ke změnám oproti předchozímu šetření.

Porovnání zastoupení ženských postav v mluvených rolích u broadcastových televizí a streamovacích platforem

Program streamovacích služeb obsahoval o něco vyšší procento hlavních ženských postav. Ženy zde tvořily 50 % hlavních postav – oproti 48 % v programech vysílacích sítí.⁵⁰

Graf č. 1

51

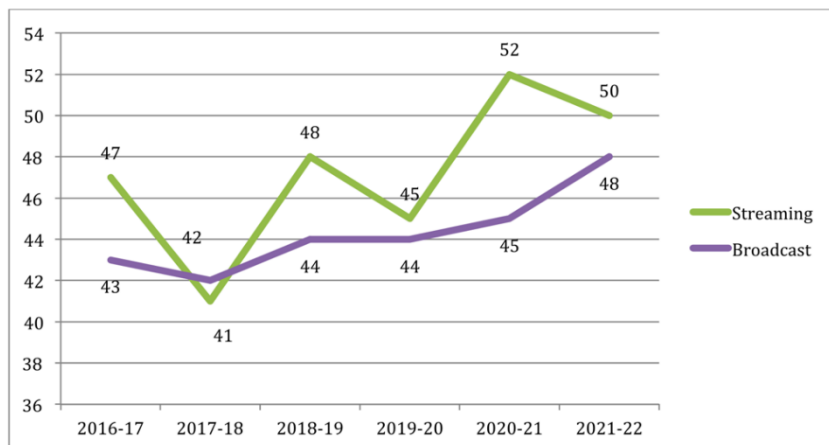
⁵⁰LAUZEN, Dr Martha M. *Women On Screen and Behind the Scenes on Broadcast and Streaming Television in 2021-22*, s. 3.

⁵¹ LAUZEN, Dr Martha M. *Women On Screen and Behind the Scenes on Broadcast and Streaming Television in 2021-22*, s. 2.

Porovnání zastoupení žen v hlavních rolích u broadcastových televizí a streamovacích platform

Zatímco zastoupení žen v klíčových pozicích off-screen se u pořadů streamovacích služeb zvýšilo, u vysílaných pořadů se podíl žen nezměnil. U streamovacích platform tvořily ženy 37 % všech tvůrců⁵²(tvůrkyně: režisérky, scenáristky, výkonné producentky, producentky, střihačky a kameramanky), což představuje nárůst o 4 procentní body oproti předešlé studii, a jedná se proto o historické maximum. Podíl žen-tvůrkyň u broadcastové služby setrval na 31 %.⁵³

Graf č. 2

⁵² Tvůrce/tvůrkyně je osoba nebo tým odpovědný za vytvoření a rozvoj uměleckého nebo intelektuálního díla, například televizního seriálu. Tvůrce/tvůrkyně vytváří a formuje celkovou koncepci, stanovuje jeho vizi a směr příběhu seriálu a jeho postav (⁵²Television program creator. In: *Wikipedia* [online]. 2023 [cit. 11.07.2023]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Television_program_creator&oldid=1161306806)

⁵³Ibid., s. 4.

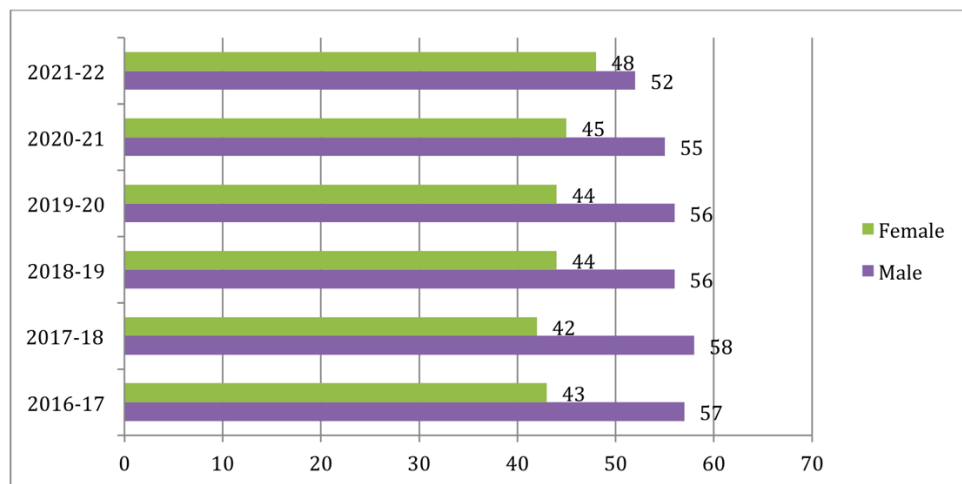
Zastoupení hereček a herců v programu broadcastové televize

V letech 2021–22 tvořily ženy 45 % všech mluvících postav vystupujících v pořadech broadcastového vysílání. Ve vzorku nebyly žádné nebinární nebo transgenderové postavy.⁵⁴ Ženy v tomto období tvořily 48 % hlavních postav, a jednalo se tak o historické maximum v rámci 25 let měření.

Hlavní role je v této studii definována jako ta, která se objeví ve více než jedné scéně a je zásadní pro vyprávění. Muži tvořili 52 % hlavních postav.⁵⁵

Historické srovnání procentuálního zastoupení žen v hlavních rolích v rámci broadcastového vysílání

Graf č. 3

Zastoupení tvůrců a tvůrkyň v programu broadcastového vysílání

Na základě výsledků studie Boxed In 2021–2022 tvořily ženy 31,3 % všech tvůrců. Nejvíce byly zastoupeny na pozici producentky (42 %) a scenáristky (36 %).⁵⁶

Důležité

V případě, kdy byla součástí kreativního týmu odpovědného za vytvoření seriálu alespoň jedna tvůrkyně, bylo na další tvůrčí pozice najato vyšší procento žen než v případě kreativního týmu složeného pouze z mužů.

V případě pořadů, u kterých byla součástí týmu alespoň jedna tvůrkyně, tvořily režisérky 33 % a scenáristky 49 %. U pořadů, které tvořili výhradně tvůrci-muži, byly režisérky zastoupeny v pouhých 18 % a scenáristky ve 24 % procentech.⁵⁷

⁵⁴LAUZEN, Dr Martha M. *Women On Screen and Behind the Scenes on Broadcast and Streaming Television in 2021-22*, s. 8.

⁵⁵Ibid., s. 9.

⁵⁶Ibid., s. 14.

⁵⁷Ibid., s. 35.

4. Studie zaměřující se na rozdíly v ohodnocování hereček a herců

Honoráře hereckého obsazení v televizi a u filmu jsou pro veřejnost stále velkou neznámou. Na rozdíl od jiných ekonomických sektorů je zábavní průmysl v oblasti finančních otázek uzavřenější. Je tomu tak hned z několika důvodů. Sjednané podmínky mezi herci a produkčními společnostmi (filmovými studii, televizí) jsou důvěrné. Smlouvy jsou drženy v tajnosti, aby se společnostem neztížilo vyjednání podmínek s hereckým obsazením. Herci se proto podpisem smlouvy zavazují k mlčenlivosti. Televizní a filmové produkce nemají zájem na odkrývání hereckých honorářů, jelikož jejich odkrytí by podkrylo zákoutí vyjednávání, herečky a herci by měli přehled o odměnách svých spolupracovníků a spolupracovnic a pravděpodobně by požadovali stejný nebo vyšší honorář. Na druhé straně stojí mnohdy omezené rozpočty, kdy jsou producenti za účelem vhodného a kýženého obsazení nuceni vyvažovat herecké odměny. Na rozdíl od jiných odvětví, kde mohou být mzdy více standardizované na základě pracovního titulu nebo zkušeností, jsou herecké honoráře závislé na mnoha proměnných. Mezi tyto proměnné patří například sláva, zkušenosti, věk, délka působení v průmyslu a vliv herečky/herce na sledovanost a také samotný rozpočet projektu.⁵⁸ Tyto faktory znemožňují stanovení konkrétní a transparentní denní sazby.

K nahlédnutí do zákulisí hereckých poměrů přispěl únik dat společnosti Sony v roce 2014.⁵⁹ Data potvrdila předpoklad, že jsou hvězdné hollywoodské honoráře vysoké, a zároveň odkryla nerovnost v odměňování ženských a mužských protagonistů. V návaznosti na mediální pozornost upřenou k tomuto tématu a mnohá veřejná vyjádření hereckého obsazení vznikla na půdě katedry ekonomie univerzity v Lancasteru studie *Hollywood's Wage, Structure and Discrimination*, které se věnují níže. Mzdová nerovnost je potvrzena i v žebříčku nejlépe placených hereček a herců světa v časopise *Forbes*, jímž se budu dále také zabývat. Na závěr přikládám vyjádření herečky Jennifer Lawrence k nerovnému zacházení v Hollywoodu.

4.1. Studie *Hollywood's Wage Structure and Discrimination*

Hollywood's Wage Structure and Discrimination se zabývá rozdíly v ohodnocování hereček a herců v USA. Studie předkládá důkazy o diskriminaci pohlaví ve filmovém průmyslu, konkrétně v souvislosti s rozdíly ve mzdách mezi mužskými a ženskými herci. Filmový průmysl je největším z kreativních odvětví v USA, což zdůrazňuje jeho ekonomický a kulturní vliv. Hollywood zaměstnává více než 2 miliony lidí ročně a podílí se na 4 % HDP v USA.⁶⁰ Neméně velký vliv má na chování spotřebitele, proto diskriminace v rámci tohoto odvětví může mít širší společenské dopady. Data se skládají z údajů o 267 hercích a 1 344 filmech z let 1980–2015. Autoři pomocí statistické analýzy objasňují vývoj mezd a mzdové struktury. Na základě zjištění uvádějí, že trh práce hollywoodských herců se vyznačuje vysokými mzdami a mzdovou nerovností. Výsledky ukazují, že herečky vydělávají průměrně přibližně o 2,2 milionu dolarů méně než herci. Data dále poukazují na výraznou koncentraci peněz u malé skupiny vysoce postavených herců. Konkrétně v roce 2006 připadalo horním 25 % hereček a herců 68 % celkových příjmů, zatímco na spodních 25 % hereček a herců méně než 1 %.

Studie využívá údaje ze dvou hlavních zdrojů, které zahrnují období od roku 1980 do roku 2015. Primární soubor dat je získán z biografické sekce IMDb (Internet Movie Database), která podle autorů studie obsahuje informace, jako je pohlaví, rok narození, etnická příslušnost,

---

⁵⁸SANCHEZ, Sofia Izquierdo a Maria Navarro PANIAGUA. *Hollywood's Wage Structure and Discrimination*.

⁵⁹NEEDHAM, Alex. Sony emails reveal Jennifer Lawrence paid less than male co-stars. *The Guardian* [online]. 2014 [cit. 22.07.2023]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/film/2014/dec/12/sony-email-hack-jennifer-lawrence-paid-less-american-hustle>

⁶⁰SANCHEZ, Sofia Izquierdo a Maria Navarro PANIAGUA. *Hollywood's Wage Structure and Discrimination*, s. 2.

národnost, ocenění a nominace na Oscara hereček a herců a údajně i samotné honoráře. Tuto informaci se mi nepodařilo ověřit, jelikož jsem ve veřejné databázi honoráře nedohledala. Honoráře hereček a herců se skládají z fixní a variabilní odměny, přičemž variabilní část závisí na tržbách filmu v kinech. Analýza se zaměřuje především na fixní část odměny. Dalším zdrojem dat je Box Office Mojo⁶¹, která poskytuje podrobné informace o datu premiéry filmu, výrobním studiu, tržbách v kinech atp.⁶²

Během období 1980–2015 průměrné platy obou pohlaví rostly, avšak významný rozdíl v mzdách mezi mužskými a ženskými herci přetrvává dodnes. Studie předpokládá, že důležitými faktory určujícími rozdíly mezi pohlavími je věk a zkušenosti hereček a herců. Rozdíly jsou mezi herečkami a herci ve vzorku výrazné. Herečky jsou v průměru o 6 let mladší a mají o 4 roky méně zkušeností (zkušenost je měřena jako počet let od první filmové role). Genderová segregace je také spojená s určitými filmovými žánry, zpravidla těmi vysoko rozpočtovými (např. akčními filmy), a vysvětluje zhruba 11 % z rozdílu. Konkrétně ve vzorku tvoří ženy pouze 24 %, 21 % a 26 % hereckého obsazení ve válečných, akčních a dobrodružných filmech (vysokorozpočtových filmech).⁶³ Studie uvádí, že jednou z možností, jak snížit mzdovou mezeru, je odtajnit herecké smlouvy. Herečky a herci by pak měli povědomí o výdělku svých spolupracovnic a spolupracovníků, tudíž by se ocitli v jiné vyjednávací pozici.⁶⁴

Žebříček časopisu Forbes

Podle časopisu Forbes deset nejlépe placených hereček vydělává v porovnání se svými mužskými protějšky pouze 24,8 centu na dolar, tedy asi čtvrtinu mužského výdělku. Deset nejlépe placených hereček v roce 2018 dohromady vydělalo 186 milionů dolarů, deset nejlépe placených herců 748,5 milionu dolarů.⁶⁵ Scarlett Johansson byla podle časopisu nejlépe vydělávající herečkou roku 2018 s výdělkem 40,5 milionu dolarů, a to za roli ve snímku z produkce Marvel Studios. Na prvním místě žebříčku se umístil George Clooney s 239 miliony dolarů za rok. Johansson, jejíž příjmy překonalo pouze šest herců, byla jedinou herečkou v žebříčku deseti nejlépe placených herců za rok 2018.

V žebříčku z roku 2019 se Johansson opět ocitla na prvním místě v žebříčku nejlépe placených hereček, a to s výdělkem 56 milionů dolarů, v celkovém žebříčku se umístila až na osmém místě. Jedinou další herečkou, která se ve sloučeném žebříčku umístila, byla Sofia Vergara s výdělkem 43 miliony dolarů. Prvních pět pozic obsadili muži: Dwayne Johnson (89,4 milionu dolarů), Chris Hemsworth (76,4 milionu dolarů), Robert Downey Jr. (66 milionu dolarů), Akshay Kumar (65 milionu dolarů) a Jackie Chan (58 milionu dolarů). Seznam bral v potaz herecké příjmy před zdaněním v období od 1. června 2018 do 1. června 2019.⁶⁶

---

⁶¹Box Office Mojo - internetová stránka, která systematicky sleduje tržby filmů v kinech a v distribuci

⁶²SANCHEZ, Sofia Izquierdo a Maria Navarro PANIAGUA. *Hollywood's Wage Structure and Discrimination*, s. 3.

⁶³Ibid., s. 12.

⁶⁴Ibid., s. 17.

⁶⁵ELSESSER, Kim. 8 Unbelievable Gender Pay Gap Statistics From Top Athletes, Actors And CEOs. In: *Forbes* [online] [cit. 11.07.2023]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/kimelsesser/2018/08/27/8-unbelievable-gender-pay-gap-statistics-from-top-athletes-actors-and-ceos/>

⁶⁶ANDREWS, Farah. Forbes reveals the world's highest paid actors and actresses. In: *The National* [online]. 13. 2. 2020 [cit. 11.07.2023]. Dostupné z: <https://www.thenationalnews.com/arts-culture/film-tv/2020/02/13/forbes-reveals-the-worlds-highest-paid-actors-and-actresses/f>

Konkrétní příklad

American Hustle (Špinavý trik, režie: David O. Russell, 2014)

Wikileaks odhalily, že herečka Jennifer Lawrence a její kolegyně z *American Hustle* Amy Adams dostaly 7% podíl ze zisku filmu, což je o 2 % méně než hlavní mužští představitelé filmu (Bradley Cooper, Christian Bale a Jeremy Renner). Lawrence sice ve snímku ztvárnila menší roli než její mužští kolegové, ale procenta ze zisku se obvykle udělují na základě „star power“, kterou Lawrence disponuje stejně jako Bale a Renner. V tomto filmu konkrétně získali Christian Bale za 45 natáčecích dní 2,5 milionu dolarů a 9 % z celkového zisku, Bradley Cooper za 46 dní 2,5 milionu dolarů a 9 % ze zisku, zatímco Amy Adams byla ohodnocena za 45 natáčecích dní 1,25 milionu dolarů a 7 % ze zisku.⁶⁷

Jennifer Lawrence se na základě uniklých dat dozvěděla, že byl její honorář výrazně nižší než v případě jejích mužských kolegů. K této skutečnosti se vyjádřila v eseji bulletinu Lenny producentky Leny Dunham: *„It’s hard for me to speak about my experience as a working woman because I can safely say my problems aren’t exactly relatable. When the Sony hack happened and I found out how much less I was being paid than the lucky people with dicks, I didn’t get mad at Sony. I got mad at myself. I failed as a negotiator because I gave up early. I didn’t want to keep fighting over millions of dollars that, frankly, due to two franchises, I don’t need. (I told you it wasn’t relatable, don’t hate me).“*, dále uvádí: *“But if I’m honest with myself, I would be lying if I didn’t say there was an element of wanting to be liked that influenced my decision to close the deal without a real fight. I didn’t want to seem ‚difficult‘ or ‚spoiled.“* Dále uvádí, že na základě dalších uniklých konverzací pracovníků Sony, které se týkaly vyjednávacích procesů, se její teze o „rozmazlené ženě“ potvrdily.⁶⁸

---

⁶⁷Everything You Need To Know About The Hollywood Pay Gap. In: [cit. 06.07.2023]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/maddieberg/2015/11/12/everything-you-need-to-know-about-the-hollywood-pay-gap/?sh=18e895175cf1>

⁶⁸Jennifer Lawrence: “Why Do I Make Less Than My Male Co-Stars?” | LENNY. In: [cit. 11.07.2023]. Dostupné z: <https://www.lennyletter.com/story/jennifer-lawrence-why-do-i-make-less-than-my-male-costars>

PRAKTICKÁ ČÁST

5. Metodika

5.1. Zdůvodnění výběru tématu a vzorku

V teoretické části své bakalářské práce se věnuji různorodým zahraničním studiím, ze kterých čerpám dílčí části důležité pro porozumění zaměření a výsledků svého výzkumu. V zahraničí jsem nenarazila na jednu konkrétní studii, která by byla zaměřena stejně jako ta moje. Tudíž nereprodukuji způsob sběru dat jiné studie a neporovnávám výsledky s výsledky jedné konkrétní studie, nýbrž s více studiemi, vždy dle typu zaměření.

Zkoumání genderového zastoupení v audiovizuálním průmyslu je trendem několika posledních let. Vzniká stále více studií věnujících se tomuto tématu, ale dosud není sběr dat standardizovaný a dostatečný. Studie zaměřující se na zastoupení žen a mužů jsou častěji zaměřeny na situaci tzv. „za kamerou“ než „před kamerou“. Pojem „za kamerou“ označuje každého, kdo se ve filmu nebo televizním pořadu aktivně podílí nebo podílel na výrobě celovečerního filmu, ale neobjevuje se na obrazovce; „před kamerou“. Jedná se o termín, který se používá výhradně pro osoby „v zákulisí“ tvorby.⁶⁹

Rozhodla jsme se provést výzkum v rámci tvorby České televize z důvodu jejího veřejnoprávního charakteru, jak uvádím v úvodu druhé kapitoly. Bylo pro mne příhodné sbírat data v rámci instituce, která je provozovatelem televizního vysílání ze zákona, vysílá programy svobodně a nezávisle a je povinna regulovat reklamu podle zák. č. 40/1995 Sb. o regulaci reklamy, ve znění pozdějších předpisů.⁷⁰ Dalším důvodem byla vysoká sledovanost ČT. Stanice ČT byly navíc téměř ve všech letech ze sledovaného období 2017–2022 nejsledovanějšími v celodenním i večerním vysílání v univerzální skupině 15+. Výjimkou byl pouze rok 2017, kdy byla sledovanější TV NOVA.⁷¹

Uvažovala jsem i o šetření v rámci české kinodistribuce. V případě zaměření na vzorek filmů v české kinodistribuci by bylo nutno oslovit velké množství producentek a producentů bez jistoty, že požadovaná data v dostatečném množství a potřebném čase pro utvoření závěrů získám. Vzhledem k rozsahu své bakalářské práce jsem se proto rozhodla oslovit pouze jeden subjekt – a to ČT. V případě zkoumání vzorku v rámci jedné televize, respektive jednoho zadavatele je výhodou, že odpadá plno proměnných, které by musely být zohledněny v případě šetření v rámci mnoha externích produkčních společností. V případě ČT zkoumám data z jedné finanční struktury a jednoho rozpočtu, který je veřejně dostupný a transparentní.

Téma peněz a finančního ohodnocení je nejen v české společnosti stále přetrvávajícím tabu. Na otázku, zda mají lidé znát platy svých kolegů, neexistuje univerzální odpověď. Podle mnohých zaměstnavatelů neznalost předchází nepříjemnostem a konfliktům na pracovišti. Podle Ministerstva práce a sociálních věcí se zase jedná o způsob, jakým firmy brání tlaku na růst mezd.⁷² Pro účely porovnávání odměňování dle genderu jsem získala anonymizované honoráře hereček a herců a anonymizované rozpočty seriálů a minisérií. Záměrem mé práce není odhalovat výši honorářů, ale porovnávat jejich výši ve vztahu k genderu. Vzhledem k nedostatečné znalosti tématu platové a mzdové politiky nemám na ideální míru transparentnosti citlivých údajů vytvořený ucelený názor, nicméně si pevně stojím za svým

⁶⁹Urban Dictionary: behind the camera. In: [cit. 23.07.2023]. Dostupné z: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=behind%20the%20camera>

⁷⁰INFO@AION.CZ, AION CS-. 40/1995 Sb. Zákon o regulaci reklamy.

⁷¹MEDIA, News. ČT byla v roce 2021 opět nejsledovanější, poprvé vyhrála i prime time. In: *Médiář* [online]. 3. 1. 2022 [cit. 23.07.2023]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/ct-byla-v-roce-2021-opet-nejsledovanejsi-poprve-vyhrala-i-prime-time/>

⁷²Bezvýznamný papír. O své výplatě mohou lidé mluvit, i když v práci podepsali mlčenlivost – Seznam Zprávy. In: [cit. 23.07.2023]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/bezvyznamny-papir-o-sve-vyplate-mohou-lide-mluvit-i-kdyz-v-praci-podepsali-mlceni-83441>

postojem, který se vztahuje k odměňování na základě pohlaví. Domnívám se, že by ve vyspělých zemích dnešní doby již nemělo být možné, aby byli muži a ženy vykonávající stejnou práci na stejném pracovišti nerovně ohodnocováni. Studie z roku 2022 publikovaná ve vědeckém časopise *Nature Human Behaviour* uvádí, že dosud byl za hlavní příčinu nerovností v odměňování považován fakt, že ženy a muži pracují v jiných zaměstnáních a na jiných pracovištích; muži v lépe placených zaměstnáních a na pracovištích s vyšší průměrnou mzdou. Na základě získaných dat však bylo zjištěno, že toto tvrzení není univerzálně platné. Druhou polovinu problému totiž představuje právě rozdíl ve výdělcích žen a mužů, kteří vykonávají stejnou práci na stejném pracovišti. *Nerovné odměňování žen a mužů za stejnou práci je stále velmi významnou příčinou gender pay gap a to platilo pro všech 15 sledovaných zemí (Česko, Dánsko, Francie, Holandsko, Izrael, Japonsko, Jižní Korea, Kanada, Maďarsko, Německo, Norsko, Slovinsko, Spojené státy americké, Španělsko, Švédsko).*⁷³

Jak bylo již uvedeno v teoretické části, herecké honoráře se odvíjí od mnoha proměnných (zkušenosti, sláva herečky/herce, samotný rozpočet projektu atp.). Přesto jsem se rozhodla soustředit se právě na tento vzorek, ač je, obzvláště u této profese, těžké stanovit konkrétní a transparentní denní sazby (s ohledem na zmíněné faktory). Na zastoupení hereckého obsazení se zaměřuji i z důvodu, že médii prezentovaný obsah, v mém případě konkrétně genderové zastoupení „před kamerou“, do jisté míry reflektuje týmové složení za kamerou, jak vyplývá ze studií, které zmiňuji v předchozích kapitolách.

V České republice evidujeme velké množství hereček a pár z nich uspělo i za našimi hranicemi, tudíž jsem byla zvědavá, jaký bude výsledek šetření. Zda bude vyrovnané zastoupení i výše hereckých honorářů, nebo naopak a jakému pohlaví bude v případě nerovnosti výsledek nakloněn.

Vzhledem k tomu, že si Česká televize, alespoň podle obdržovaných informací, nevede na téma genderu před kamerou statistiku, bylo nutno data ručně vyhledávat. Tudíž jsme se s manažerkou Centra realizace hrané tvorby ČT Veronikou Slámovou dohodly na zúžení vzorku na čtyři hlavní obsazené postavy. Čtyři příčky hlavního obsazení jsem zkoumala v rámci časového období 2017–2022 tak, aby byl výsledek co nejaktuálnější a aby bylo možno sledovat a porovnávat vývoj zastoupení a honorářů během zkoumané doby. Práce byla zaměřena na seriály a minisérie vlastní i zakázkové výroby. Do vzorku byly zahrnuty oba typy výroby za účelem pokrytí širšího spektra tvorby ČT. V rámci vlastní tvorby vyrábí ČT především kriminální thrillery a dramata, kde mužské obsazení výrazně převyšuje to ženské. Proto jsem vzorek rozšířila tak, aby pokryl různorodé žánry a měl větší výpovědní hodnotu.

Tématem jsem se začala zabírat v lednu roku 2022, kdy jsem podnikla rozsáhlé rešerše, během kterých jsem zjistila, že na českém území odborná práce na toto téma dosud nevznikla. Od září do prosince 2022 jsem zaměření práce konzultovala s vedoucí katedry produkce na FAMU Mgr. et MgA. Terezou Czesany Dvořákovou, Ph.D., která je zároveň vědeckovýzkumnou pracovnící a specialístkou. Na základě jejího doporučení jsem práci začala konzultovat s Jakubem Šilerem, absolventem Katedry sociologie FF UK, který mi byl oporou při sbírání dat a jejich analýze, a i při samotném psaní bakalářské práce. K vedení své bakalářské práce jsem oslovila svého pedagoga a filmového producenta Petra Oukropce, který mi vzhledem k mnoholetým zkušenostem z audiovizívy pomohl práci definovat a správně zacílit. Účel a záměr práce jsem konzultovala se svým pedagogem a ředitelem výroby ČT Václavem Myslíkem. Následně jsem se sešla Veronikou Slámovou, která mi pomohla práci specifikovat a poskytla mi požadovaná data.

Definici potřebných dat a jejich následnou analýzu mi pomohla zpracovat má blízká přítelkyně a absolventka ekonomie a financí na IES UK Mgr. Markéta Červená, která se během svých studií plně věnovala kvantitativním nástrojům a ekonometrické metodě, a má mnohaleté zkušenosti z analytických pozic v soukromém i veřejném sektoru.

---

⁷³Nerovnosti mezi muži a ženami v odměňování za stejnou práci – Akademie věd České republiky. In: [cit. 23.07.2023]. Dostupné z: <https://www.avcr.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/Nerovnosti-mezi-muzi-a-zenami-v-odmenovani-za-stejnou-praci/>

5.2. Referenční studie

Po rešerších v českých knihovnách a zdrojích v průběhu roku 2022 jsem zjistila, že na území České republiky do té doby nevznikla komplexní studie zkoumající téma odměňování a zastoupení dle genderu „před kamerou“. Studie se spíše zaměřovaly na zastoupení dle genderu „za kamerou“. Proto jsem se rozhodla téma v českém kontextu otevřít v rámci své bakalářské práce. Vzhledem k rozsahu bakalářské práce a šíři tématu se jedná spíše o indikaci pro výzkum, který je možno dále rozvést do navazující diplomové práce. Již po obdržení dat z ČT vyšla v červnu roku 2023 na webových stránkách www.irozhlas.cz analýza datového týmu serveru iRozhlas.cz. Analýza ke 125. výročí české kinematografie se zaměřila například na skladbu profesí dle genderu v české kinematografii a na rodiště lidí pracujících na hraných celovečerních filmech posledních 25 let. Data se skládala z informací o mnohých filmových profesích a čítala i údaje o 6335 herečkách a hercích. Studie se zaměřovala především na věkovou skladbu hereckého obsazení dle genderu v české kinematografii a také na jeho zastoupení. Podíl žen-hereček v celovečerních hraných filmech posledních 25 let tvořil 36,56 %.⁷⁴ Z dat, která jsem obdržela v rámci svého výzkumu, jsem rovněž porovnávala věk hereckého obsazení dle genderu. Tomuto tématu bych se nemohla v rozsahu bakalářské práce dostatečně věnovat, proto jej rozvinu ve své diplomové práci.

5.3. Hypotézy

Pro účely své bakalářské práce jsem na základě prostudování zahraničních studií a konzultací s Mgr. et MgA. Terezou Czesany Dvořákovou, Ph.D., určila dvě hypotézy:

1. Ženy jsou v hlavních rolích v seriálové tvorbě České televize v letech 2017–2022 méně zastoupeny než muži.
2. Ženy v hlavních rolích jsou průměrně ohodnocovány nižšími honoráři než muži v hlavních rolích v seriálové tvorbě České televize v letech 2017–2022.

Cílem výzkumu bylo výše uvedené hypotézy potvrdit, či vyvrátit.

5.4. Metodika výzkumu

Pro účely výzkumu jsem zvolila metodu kvantitativního výzkumu. Ve vzorku bylo sledováno 40 děl hrané dramatické seriálové tvorby, vlastní i zakázkové výroby. Do vzorku byly zahrnuty jak seriály, tak minisérie. Žánr krimi tvořil 60 % vzorku (45 % krimi, 5% historické krimi, 10 % krimi thriller). Zbýlých 40 % tvořila ve 28 % komedie (20 % komedie, 8 % rodinné komedie) a ve 12 % historická dramata.

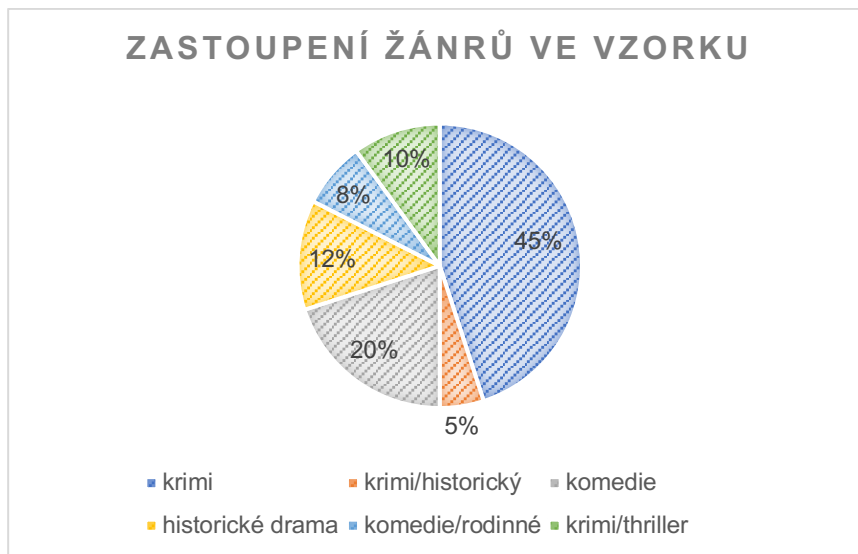
Za vytvořením 40 děl stálo 30 kreativních producentů (75 %) a 10 kreativních producentek (25 %). Za 33 seriály stáli scenáristi muži (82, 5 %), za 3 seriály scenáristky ženy (7,5 %) a za 4 seriály kombinace muže scenáristy a ženy scenáristky (10 %). Režie se ve 36 případech ujali muži (90 %) ve 2 případech žena režisérka (5 %). Ve 2 případech se jednalo o kombinovanou režii ženy a muže (5 %).

---

⁷⁴Jak se dostat k filmu? Lépe je být z Prahy a mužem. Herečky se začínají vytrácet ve 27 letech, herci až ve 40. In: *iROZHLAS* [online]. 29. 6. 2023 [cit. 06.07.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/kultura/film/jak-se-dostat-k-filmu-lepe-je-byt-z-prahy-a-muzem-herecky-se-zacinaji-vytracet_2306290500_ksp

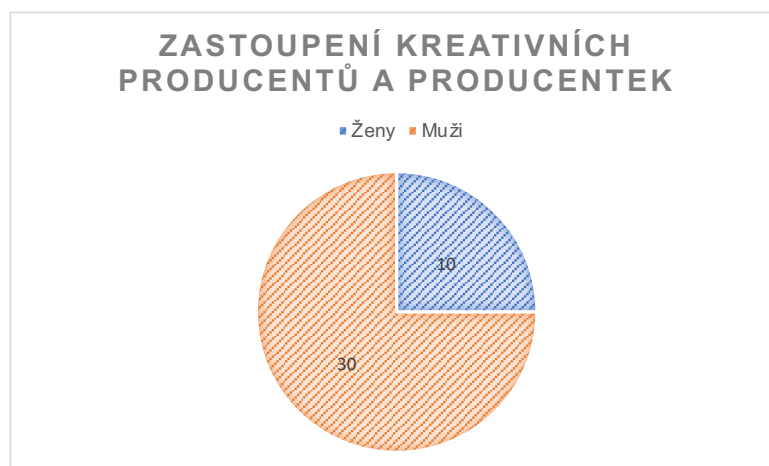
Grafické znázornění zastoupení žánrů ve vzorku v procentech

Graf č. 4

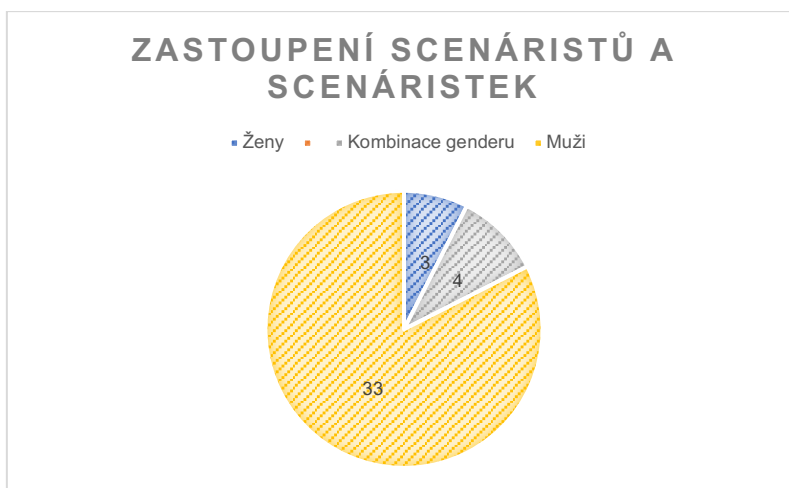

Grafické znázornění zastoupení tvůrčích týmů dle genderu v číslech

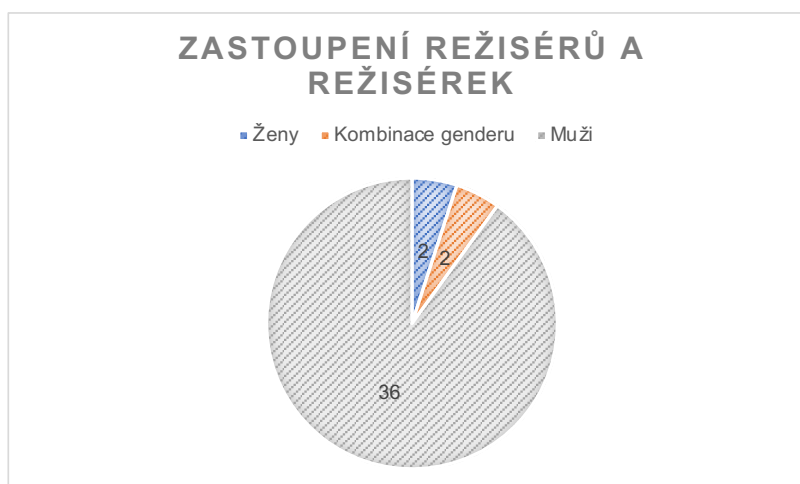
Graf č. 5

Graf č. 6

Graf č. 7

Ke každému seriálu a minisérii ze sledovaného vzorku jsem přiřadila čtyři jména hlavního obsazení dle pořadí uvedeného v záložce pořadů na webu iVysílání⁷⁵. Čtyři jména jsou seřazena dle významu role. První místo ze vzorku čtyř hlavních postav má největší význam a poslední nejmenší.

K jednotlivým herečkám a hercům jsem doplnila informaci o věku (v době prvního uvedení seriálu) a kredit. Informaci o kreditu herce jsem se rozhodla přidat pro lepší porozumění výši honoráře. Kredit určuje míru popularity herce a byl stanoven na základě dat, která mi poskytl webový portál České filmové databáze⁷⁶. Data od ČSFD mapují oblíbenost, respektive pořadí oblíbenosti, které je uvedené u karty konkrétního herce. Kredit jsem určila za předpokladu, že oblíbenost herce na portálu ČSFD víceméně odpovídá relevanci herce při obsazování do pořadů České televize. Toto uvažování jsem konzultovala s MgA. Veronikou Slámovou, manažerkou Centra realizace hrané tvorby ČT. Veronika Slámová na otázku, jakým způsobem jsou herci kategorizováni a na základě čeho je jim určována výše honoráře, odpověděla: „Nemáme žádné herecké kategorie. Herecké obsazení je věcí kreativy, která herce vybírá podle jejich hereckých zkušeností a jejich vhodnosti pro danou roli. Honorář je věcí individuálního jednání s hercem, případně s jeho agentem. Při dohodě o honoráři se přihlíží k

⁷⁵ <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/>

⁷⁶ <https://www.csfd.cz>

rozsahu a významu role, aktuální honorářové situaci na audiovizuálním trhu, k honorářové historii konkrétního herce, zohledňuje se také celkový rozpočet a financování projektu.“ Na otázku, zda existují herecké tabulky dále reagovala: „Neexistují. Nedávají smysl. Podle čeho by se kategorie určovaly? A kdo by je určoval? V ČT existují pouze určité obecně stanovené stropy honorářů pro variantu s reprízným i pro vykoupený honorář.“ Dále jsem se zajímala o způsoby odměňování v ČT: „V současné době můžeme nabízet v podstatě dva typy honorářů, honorář s reprízným nebo honorář vykoupený (tzv. buyout). Vykoupený honorář bývá zpravidla vyšší, zohledňuje vykoupení reprízného. Vykoupené honoráře pro nás sice představují vyšší zátěž ve výrobním rozpočtu daného pořadu, ale nezatěžují rozpočet ČT do budoucna. Vždy zvažujeme, která varianta je pro daný projekt vhodná, a s herci nebo jejich agenty možnostmi individuálně řešíme.“

Na základě poskytnutých informací jsem pro účely své práce vytvořila kategorie ve spolupráci s ČSFD, aby bylo možno honoráře hereček a herců komplexněji nahlédnout. Práce však nezohledňuje reprízné, ale pouze honorář, který herec obdrží za odvedenou práci. Reprízné je možné sledovat až s odstupem času a na základě počtu repríz daného seriálu.

V tabulce, kterou jsem od ČSFD obdržela, bylo uvedeno 8069 hereček a herců, kteří se objevili v české audiovizuální tvorbě. Tabulku jsem rozdělila poměrově do pěti částí, pěti kreditových řad. Řady byly určeny poměrově dle počtu fanoušků a s ohledem na kvalitativní faktory. První sekci oblíbenosti tvořili herečky a herci s 6488–1000 fanoušky (29 hereček a herců). Hercům v první sekci byl přiřazen kredit 5. Druhou sekci s kreditovým ohodnocením 4 tvořili herci a herečky s 999–100 fanoušky (155 kolonek). Kredit 3 byl přiřazen hercům ve třetím dělení s 99–67 fanoušky (55 kolonek), kredit 2 sekci s 66–34 fanoušky (145 kolonek), poslední a nejnižší kreditové ohodnocení 1 obdrželi herci v poslední sekci s 33–0 fanoušky (7675 kolonek). Po přiřazení jmen a věku (v době uvedení díla) ke čtyřem hlavním postavám jsem zaslala tabulku zpátky do České televize. Zde byla data anonymizována, jména pořadů nahradila čísla a jména herců nahradila informace o genderu, která byla doplněna věkovým údajem.

ČT jsem následně požádala o doplnění dat k jednotlivým seriálům a minisériím (nyní již anonymním). Jednalo se o informace o honoráři za natáčecí den konkrétního herce, celkovém honoráři herce v rámci seriálu/minisérie, celkovém počtu natáčecích dní konkrétního herce, celkovém počtu natáčecích dní seriálu/minisérie, celkovém rozpočtu seriálu/minisérie, výši rozpočtu na herecké obsazení v rámci celkového rozpočtu projektu. Data jsem následně zpracovala do tabulek a výsledky graficky znázornila. U kvantitativní analýzy dat byla zpracovávána procenta s přesností na dvě desetinná místa.

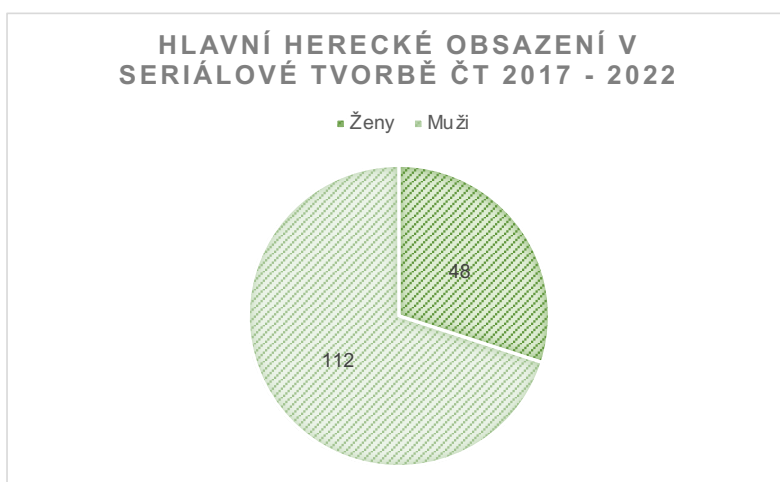

6. Výsledky výzkumu

6.1. Zastoupení hlavního hereckého obsazení dle genderu

Nejprve se zaměřím na zastoupení hlavního hereckého obsazení dle genderu v seriálové tvorbě ČT v letech 2017–2022. U 40 seriálů byl celkový počet hlavních rolí 160. Muži jsou výrazně více zastoupeni v hlavních rolích. Ze 160 rolí představují 112 rolí, zatímco ženy pouhých 48 rolí.

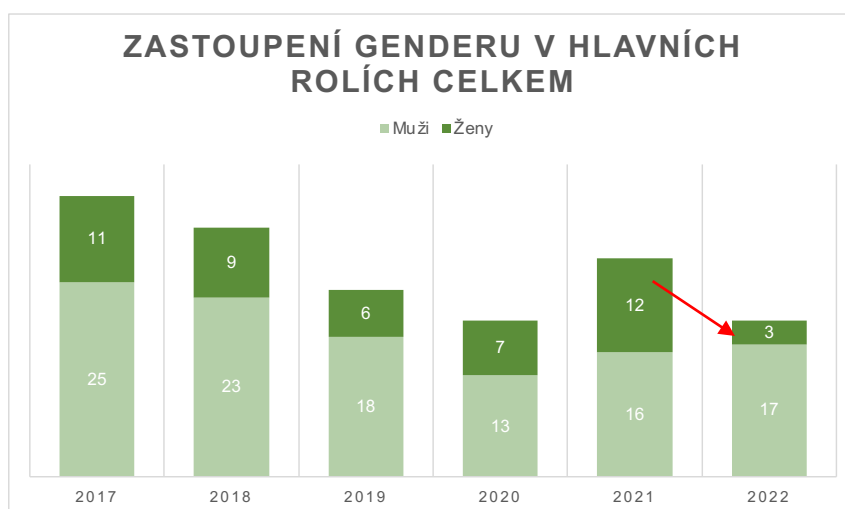
Graf č. 8

Zastoupení hlavních rolí dle genderu v jednotlivých letech

Stejně jako v celkovém pohledu i při zaměření na jednotlivé roky ze zkoumaného období jsou ženy vždy méně zastoupeny než muži. Nejvíce byly zastoupeny v roce 2021 a nejméně v roce 2022.

Graf č. 9

Zastoupení genderu na jednotlivých příčkách hlavního obsazení

Při zaměření na jednotlivé příčky obsazení (1–4) jsou muži většinou v převaze. Na prvním místě hereckého obsazení se žena objevuje v 10 případech a muž ve 30. Na druhém místě je žena zastoupena 11krát a muž 29krát. Na třetím místě je uvedena žena 9krát, muž 31krát. Na posledním místě ze vzorku čtyř hlavních rolí se žena objevuje 18krát a muž 22krát. Hlavní herečky jsou tedy nejvíce zastoupeny na čtvrtém a nejméně váženém místě ze vzorku. I přesto jsou i na této příčce méně zastoupeny než hlavní herci. Do roku 2022 se zdálo, že se situace na první herecké příčce zlepšuje, ale v roce 2022 se počet žen na první příčce vrátil k hodnotě z roku 2017 (viz tabulka č. 1, graf č. 10). Obecně nelze říct, že by žen v hlavních rolích přibývalo. I když není vidět jasný vztah mezi pořadím role a počtem žen, můžeme na základě dat dedukovat, že je vyšší pravděpodobnost, že se žena objeví na čtvrté pozici než na té první. Procentuální zastoupení žen na jednotlivých pozicích je následující: 25 % na první příčce, 27 % na druhé příčce, 23 % na třetí příčce, 35 % na čtvrté příčce. To znamená, že s klesající prestiží příčky relativně stoupá zastoupení žen. Výjimkou je třetí příčka, kde jsou ženy zastoupeny méně, což však nutně nemusí popírat tento trend. Mohlo by se jednat o situace, kdy je na prvních dvou příčkách – v hlavních rolích pár a na třetí pozici je pak doplňuje opět muž.

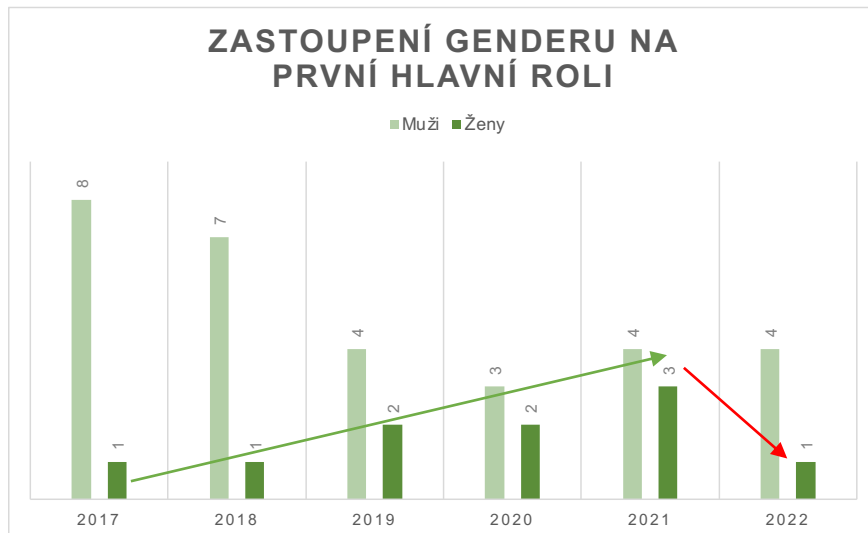
Tabulka č. 1

Count of ID Pozice	GENDER	Výroba						Grand Total
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	
1	Ženy	1	1	2	2	3	1	10
1	Muži	8	7	4	3	4	4	30
2	Ženy	3	3	1	2	2		11
2	Muži	6	5	5	3	5	5	29
3	Ženy	3		1	1	3	1	9
3	Muži	6	8	5	4	4	4	31
4	Ženy	4	5	2	2	4	1	18
4	Muži	5	3	4	3	3	4	22
Grand Total		36	32	24	20	28	20	160

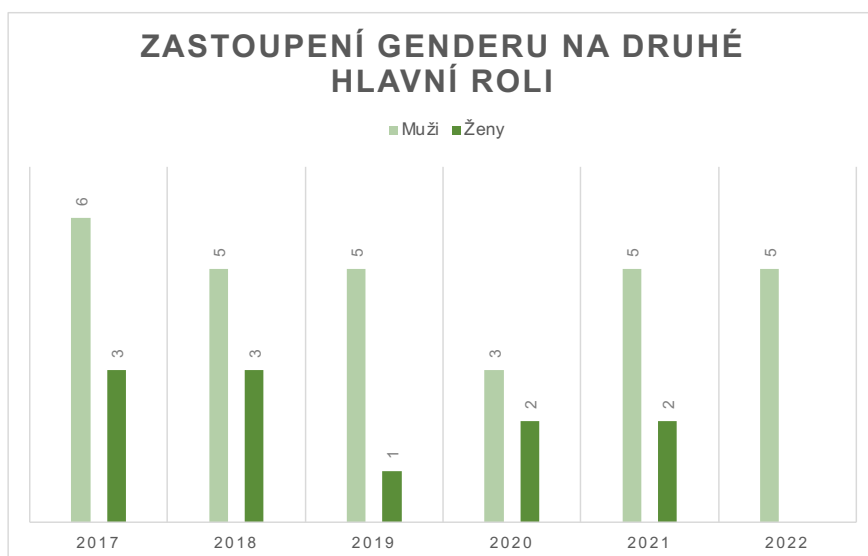
Zastoupení genderu v hlavních rolích dle pozice v letech

Následující grafy ukazují situaci zastoupení genderu na každé ze čtyř pozic. Je zřejmé, že na jednotlivých úrovních lze jen velmi těžko hledat trend v čase.

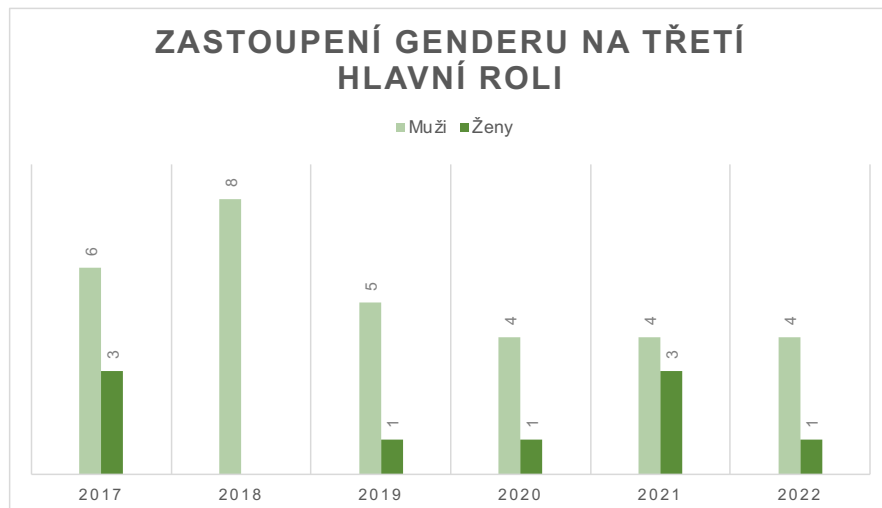
Graf č. 10

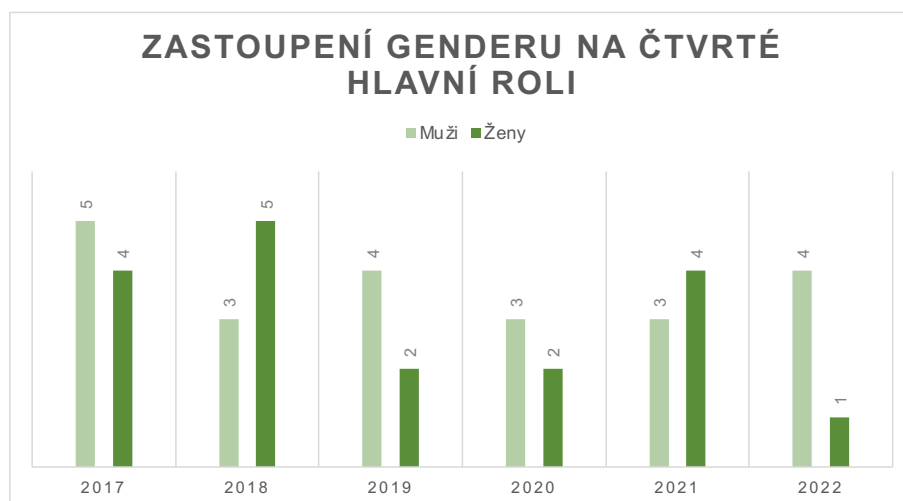
Graf č. 11

Graf č. 12

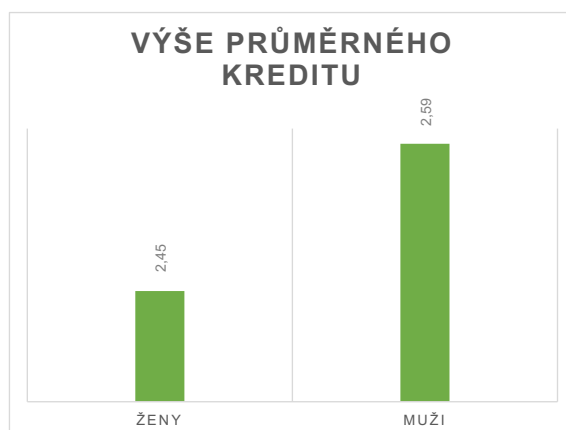
Graf č. 13

Zastoupení hereckého obsazení dle kreditové ohodnocení

V této části se zaměřím na průměrný kredit mužů a žen v hlavních rolích. Kreditové ohodnocení je znázorněno čísly 1–5, kdy hodnota 5 je nejvyšší a je přiřazena nejvíce populárním herečkám a hercům. Nejprve uvádím graf s porovnáním celkového průměrného kreditu žen a mužů napříč celým vzorkem. Porovnání ukazuje, že herci obsazovaní do hlavních rolí mají v průměru vyšší kredit než obsazované ženy. To může znamenat, že se v případě ženského obsazení dává častěji přednost novým tvářím.

Graf č. 14

Průměrný kredit muže/ženy v některé hlavní roli

V tabulce č. 2 porovnávám kredity hereckého obsazení v časovém období. V letech 2019 a 2021 bylo obecně obsazeno málo žen a šanci dostávaly jen zkušené herečky s průměrně vyšším kreditem než muži v těchto letech. Naopak v roce 2020, ve kterém bylo obsazeno žen poměrně i absolutně více, je průměrný kredit žen velice nízký. To se zda být příznačné pro situaci, kdy vyšší obsazovanost žen automaticky dává příležitost méně známým tvářím. Rok 2021 však tento narativ narušuje. Žen bylo obsazeno v porovnání s dalšími lety poměrně mnoho, a navíc dosáhly i na vysoký průměrný kredit. Opět tedy není možné dedukovat jasný trend obsazování hereček a herců do hlavních rolí dle kreditu.

Tabulka č. 2

Průměrný kredit	Výroba							Grand Total
	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Ženy	2,27	2,33	2,83	1,43	2,58	3,33	2,38	
Muži	2,44	2,70	2,28	2,62	2,38	3,12	2,58	

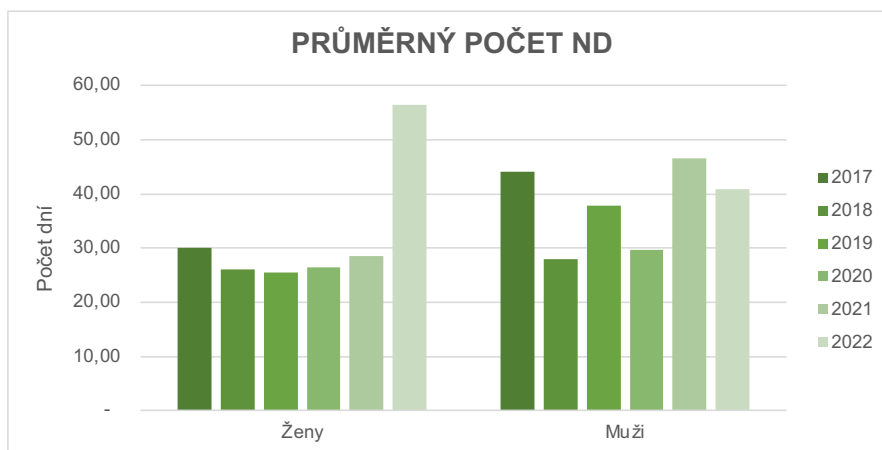
Porovnání průměrného počtu natáčecích dní dle genderu

Tabulka č. 3 se zaměřuje na průměrný počet natáčecích dní hereček a herců v hlavních rolích. Výsledky poukazují na fakt, že ženy vykazují v každém zkoumaném roce nižší průměrný počet natáčecích dní než muži. Tím se rozumí i nižší základ pro výpočet honoráře. Data z tabulky č. 3 jsou graficky znázorněna v grafu č. 15.

Tabulka č. 3

Průměrný počet ND GENDER	Výroba						Grand Total
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Ženy	30,03	26,00	25,50	26,43	28,60	56,53	29,52
Muži	44,04	27,88	37,82	29,73	46,60	40,91	37,79
Grand Total	39,64	27,35	34,61	28,58	39,40	43,37	35,32

Graf č. 15

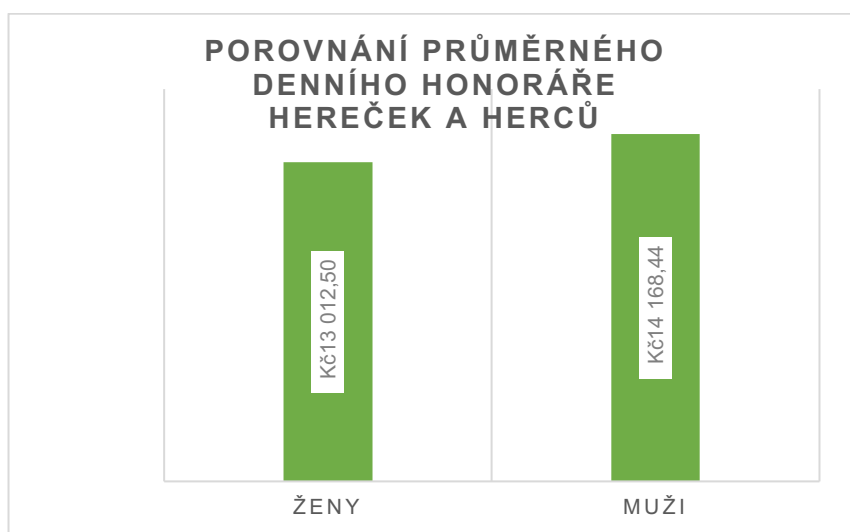
6.2. Komparace odměňování dle genderu hlavního hereckého obsazení

V této části se soustředím na porovnávání hereckých honorářů. Celkový honorář konkrétního herce za seriál/minisérii tvoří honorář za natáčecí den vynásobený počtem všech natáčecích dní role daného herce. V rámci své bakalářské práce porovnávám pouze sazby denního honoráře, jelikož každý seriál/minisérie disponuje jiným počtem natáčecích dní. Celkový počet natáčecích dní se odvíjí od náročnosti výroby a požadované výsledné stopáže,

Průměrný denní honorář

Z celkového porovnání průměrného denního honoráře hlavních hereček a herců vyplývá, že hlavní herečka dostala v průměru o 8 % nižší denní honorář než hlavní herec. Rozdíl činí 1155,94 koruny.

Graf č. 16

Porovnání průměrného denního honoráře dle genderu v letech

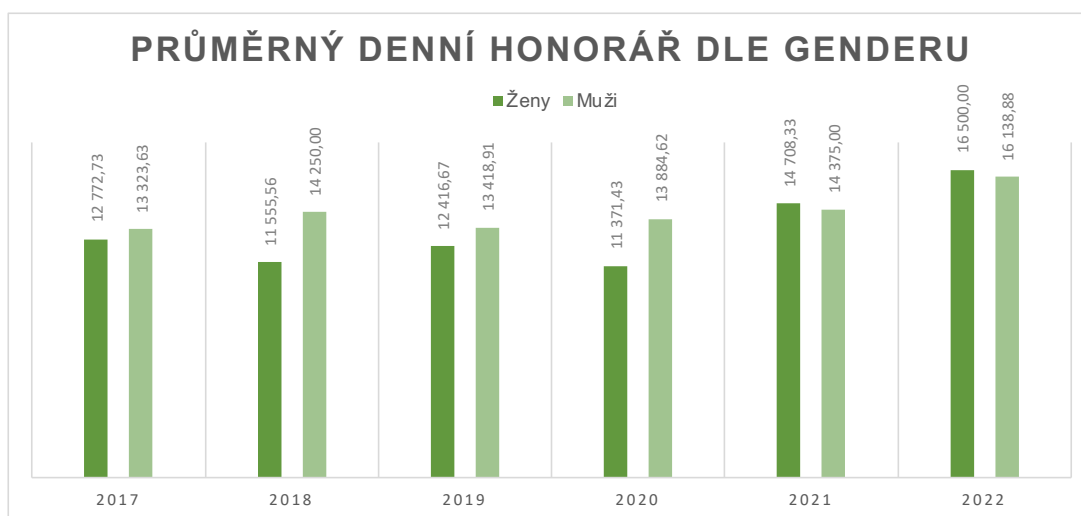
Při zaměření na konkrétní roky (tabulka č. 4, graf č. 17) je z dat možno vyčíst, že v letech 2017–2020 byly ženy v průměru ohodnocovány o 12 % nižším denním honorářem než muži. Poslední dva roky vzorku však ženy vykazují průměrně velmi podobný, dokonce o 2 % vyšší průměrný denní honorář než mužští kolegové. Tuto skutečnost je ale nutno posuzovat vůči průměrnému kreditu herců. Ten byl v roce 2022 vyšší u žen, což může částečně vysvětlovat jejich vyšší denní honorář.

V roce 2021 je situace totožná. V roce 2020 dokážeme opět obhájit nižší ohodnocení žen jejich nižším průměrným kreditem. Rok 2019 se tomuto narativu vymyká. Ženy dosahují zároveň vyššího kreditu a nižšího průměrného denního ohodnocení.

Tabulka č. 4

Průměrný denní honorář	Výroba						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Grand Total
Ženy	12 772,73 Kč	11 555,56 Kč	12 416,67 Kč	11 371,43 Kč	14 708,33 Kč	16 500,00 Kč	13 012,50 Kč
Muži	13 323,63 Kč	14 250,00 Kč	13 418,91 Kč	13 884,62 Kč	14 375,00 Kč	16 138,88 Kč	14 168,44 Kč

Graf č. 17

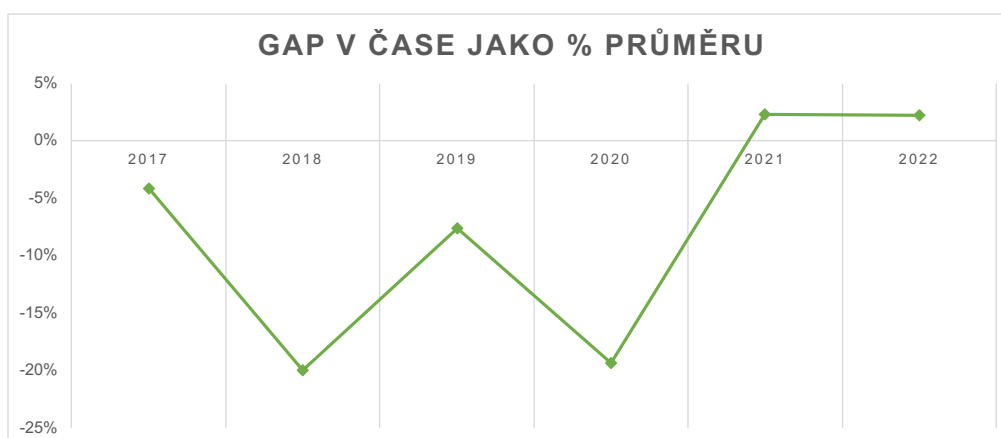
Gap v čase jako procento průměru

V následujícím srovnání pracuji s rozdílem mezi průměrnými denními honoráři vyjádřeným procenty. Pokud vyjádříme gender pay gap procentem průměru, nelze v něm identifikovat žádný dlouhodobý trend. Můžeme pouze konstatovat, že od roku 2021 jsou honoráře žen v hlavních rolích za natáčecí den v průměru o 2% vyšší než honoráře mužů. Nesmíme ale zapomínat, že jsou také o mnoho vzácnější v hlavních rolích. Navíc v těchto letech (2021, 2022) máme v našem vzorku průměrně známější tváře mezi ženami než mezi muži.

Tabulka č. 5

Gap v čase jako procento průměru						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gap	-4%	-20%	-8%	-19%	2%	2%

Graf č. 18

Odměňování genderu dle kreditového ohodnocení

Průměrný denní honorář dle kreditu herečky/herce

V tomto pohledu spolu neporovnávám denní honorář hereček a herců na stejné pozici, ale herců a hereček se stejným kreditem. Zatímco u začínajících herců a hereček je trend nejasný, u hereckého obsazení s kreditem 2 a 3 již nenajdeme rok, ve kterém by byli zastoupeni jak herci, tak herečky a ženy by dosáhly na vyšší denní honorář. U hereckého obsazení s kreditem 3 je však již situace poměrně vyrovnaná. U kreditu 4 bohužel nemáme v posledních letech reprezentativní zastoupení žen. Nicméně vidíme, že na rozdíl od let dřívějších, kdy byly ženy ohodnocovány o 12 % nižším denním honorářem, se v roce 2021 situace otáčí ve prospěch hereček. Ty podle dat dosáhnou na o 2 % vyšší honorář než mužští kolegové. U herců s nejvyšším kreditem opět chybí zastoupení hereček/herců v některých letech. Žádný trend tudíž z těchto dat dedukovat nelze.

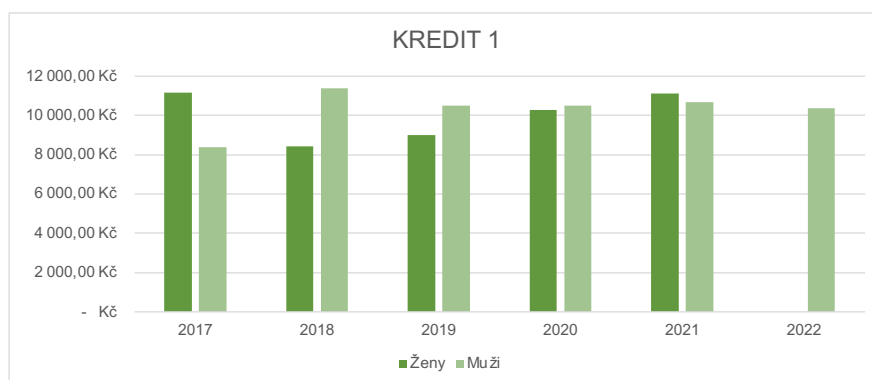
Tabulka č. 6

Průměrný honorář/ ND dle kreditu	GENDER	Výroba						Grand Total
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	
1 Kredit	Ženy	11 166,67 Kč	8 400,00 Kč	9 000,00 Kč	10 250,00 Kč	11 083,33 Kč		10 195,65 Kč
	Muži	8 375,00 Kč	11 343,75 Kč	10 500,00 Kč	10 500,00 Kč	10 642,86 Kč	10 375,00 Kč	10 256,25 Kč
2	Ženy	12 000,00 Kč			12 866,67 Kč			12 820,00 Kč
	Muži	13 900,00 Kč	13 500,00 Kč	15 000,00 Kč	15 666,67 Kč	16 500,00 Kč	15 000,00 Kč	14 593,75 Kč
3	Ženy		14 000,00 Kč	14 000,00 Kč			16 000,00 Kč	14 666,67 Kč
	Muži	16 000,00 Kč	14 000,00 Kč		17 500,00 Kč	17 333,33 Kč	16 000,00 Kč	16 500,00 Kč
4	Ženy	14 833,33 Kč	15 500,00 Kč	14 166,67 Kč		17 800,00 Kč		15 923,08 Kč
	Muži	17 181,00 Kč	16 250,00 Kč	16 261,90 Kč	18 250,00 Kč	17 400,00 Kč	18 100,00 Kč	16 981,10 Kč
5	Ženy	17 000,00 Kč	17 000,00 Kč			21 000,00 Kč	20 000,00 Kč	18 750,00 Kč
	Muži	15 000,00 Kč	20 000,00 Kč	21 050,00 Kč	10 000,00 Kč		21 740,67 Kč	17 659,00 Kč
Grand Total		13 150,49 Kč	13 492,19 Kč	13 157,45 Kč	13 005,00 Kč	14 517,86 Kč	16 195,89 Kč	13 815,03 Kč

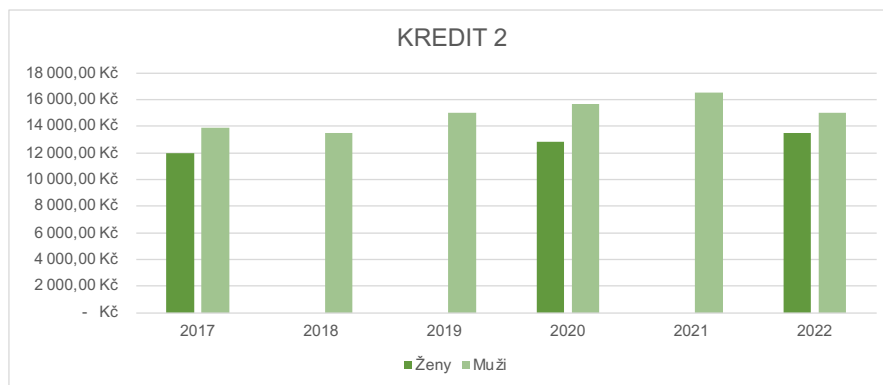
Grafické znázornění odměňování genderu dle kreditového ohodnocení

Je nutno brát v potaz, že v některých letech chybí zastoupení hereček/herců s vybranými kredity. Tato situace se týká primárně žen.

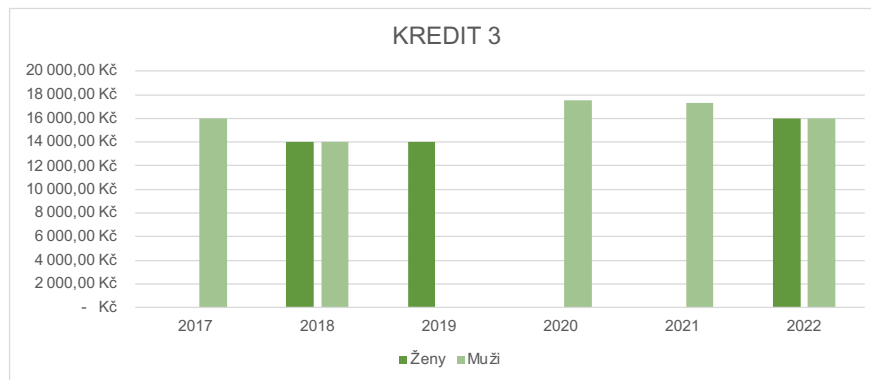
Graf č. 19

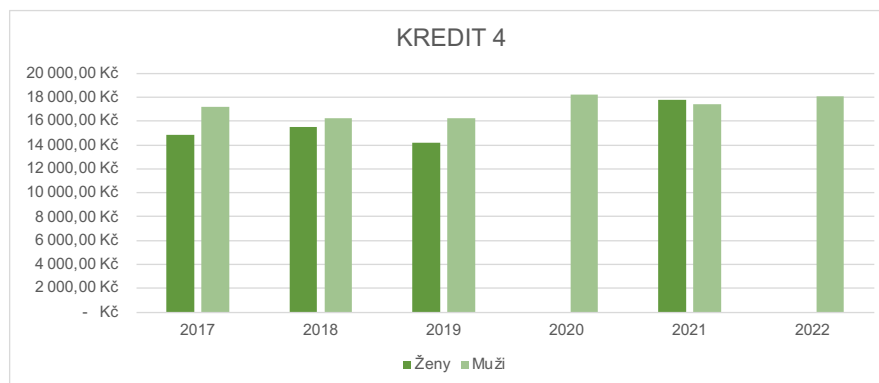
Graf č. 20

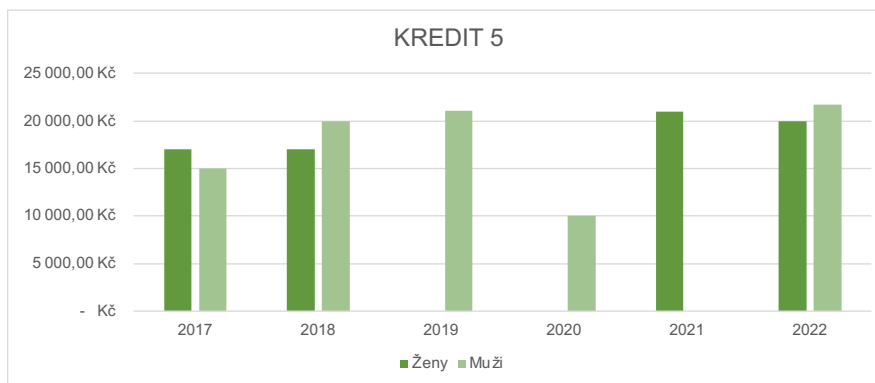
Graf č. 21

Graf č. 22

Graf č. 23

Regresní analýza

Relevance výsledků byla prověřena multivariabilní regresní analýzou. Regresní analýza je statistická metoda, která umožňuje prozkoumat vztah mezi více proměnnými – tzv. nezávisle proměnnou a tzv. závisle proměnnými.

Parametr R-square nabývá hodnoty mezi 0 a 1 a odpovídá poměru rozptylu popsaného modelem ku celkovému rozptylu modelované veličiny (regresní rozptyl / celkový rozptyl dat). Čím vyšší číslo, tím větší část variability dat model popisuje.⁷⁷ R kvadrát v matematické statistice určuje míru kvality regresního modelu, kdy R1 je nejvyšší. R kvadrát mého výzkum tudíž poukazuje na vysokou relevanci dat. Poměrně vysoká hodnota R parametru (přes 70 %) indikuje, že je regrese vypovídající.

SUMMARY OUTPUT								
<i>Regression Statistics</i>								
Multiple R	0,87666467							
R Square	0,77243826							
Adjusted R Square	0,76475036							
Standard Error	199119,462							
Observations	154							
<i>ANOVA</i>								
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>			
Regression	5	1,99184E+13	3,98367E+12	100,474589	8,9292E-46			
Residual	148	5,86799E+12	39648560164					
Total	153	2,57864E+13						
	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95.0%</i>	<i>Upper 95.0%</i>
Intercept	-392829,09	70077,51996	-5,60563634	9,8636E-08	-531310,86	-254347,33	-531310,86	-254347,33
Age	4177,09354	1454,122891	2,872586333	0,00467009	1303,56859	7050,61849	1303,56859	7050,61849
1 Kredit	69616,6441	11938,52522	5,831259957	3,3266E-08	46024,6559	93208,6323	46024,6559	93208,6323
Počet dní	12255,8325	785,9049863	15,59454737	4,7889E-33	10702,788	13808,8771	10702,788	13808,8771
Rozpočet na herecké obsazení x žena	0,01344689	0,007848359	1,713337581	0,0887443	-0,0020624	0,02895621	-0,0020624	0,02895621
Rozpocet na herecké obsazení x muž	0,02031811	0,00716722	2,834866073	0,00522582	0,0061548	0,03448141	0,0061548	0,03448141

⁷⁷18_linearni_regrese_korelace.knit. In: [cit. 27.07.2023]. Dostupné z: https://fu.ff.cuni.cz/STAT/18_linearni_regrese_korelace.html

Výsledky regresní analýzy

Z regresní analýzy plynou následující data: odhad parametru pro age (věk) lze interpretovat tak, že čím je herec/herečka starší, tím více dostane za hlavní roli zapláceno. Každý rok věku přidává přibližně 4 000 korun celkovému výdělku. Analýza dále uvádí, že čím vyšší kredit herec/herečka má, tím více dostane peněz. Každý kredit činí zhruba 70 000 korun v celkovém ohodnocení na průměrně dlouhém natáčení.

Dále platí, že čím více natáčecích dní role skýtá, tím více peněz herec/herečka dostane. Denní honorář pro hlavního herce/herečku činí 12 000 Kč (bez započtení věku, pohlaví, kreditu a bez zohlednění rozpočtu filmu). Tyto výsledky byly statisticky signifikantní.

Když se zaměříme na navyšování rozpočtu ve vztahu k honorářům hereček a herců, jsou v případě vztahu vůči ženám výsledky statisticky nesignifikantní. Data uvádí, že čím větší je rozpočet na herce, tím více dostane žena za svou roli zapláceno. Ale efekt ve prospěch interpretace je příliš slabý. Honorář se spíše odvíjí od zkušenosti, věku atp., není do takové míry závislý na konkrétním rozpočtu na herce. V případě mužského obsazení je zde signifikantní pozitivní efekt (avšak méně signifikantní než u předchozích parametrů), který můžeme kvantifikovat tak, že si muž odnese 2 % z každé další koruny v rozpočtu oproti 1 % nesignifikantnímu procentu ženy.

7. ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo přispět k mapování genderových nerovností v českém audiovizuálním průmyslu. V teoretické části jsem přiblížila strategie EU s cílem snížit nerovnosti mezi ženami a muži a představila zahraniční studie zabývající se komparací odměňování podle genderu a jeho zastoupení v televizním a filmovém průmyslu. Ve výzkumné části jsem měla za cíl pomocí kvantitativních metod potvrdit, či vyvrátit předem určené hypotézy. První hypotéza předpokládala, že ženy jsou v hlavních rolích v seriálové tvorbě České televize v letech 2017–2022 méně zastoupeny než muži. Druhá hypotéza uváděla, že jsou ženy v hlavních rolích průměrně ohodnocovány nižšími denními honoráři než muži v hlavních rolích v seriálové tvorbě České televize v letech 2017–2022.

První hypotéza se na vzorku čtyř hlavních rolí u 40 seriálů a minisérií v určeném časovém období potvrdila. Z celkového součtu 160 hlavních rolích jich ženy tvořily 48, zatímco muži 112. Ženy byly méně zastoupeny po celé sledované období. Nejvíce byly zastoupeny v roce 2021 a nejméně v roce 2022. Nejvíce byly obsazovány hlavní herečky ze čtvrté a nejméně vážené kategorie popularity. I přesto jich na této příčce bylo méně než hlavních herců-mužů. Obecně nelze říct, že by žen v hlavních rolích přibývalo. Ačkoliv není patrný jasný vztah mezi pořadím role a počtem žen, můžeme na základě dat dedukovat, že je vyšší pravděpodobnost, že se žena objeví na čtvrté pozici než na té první, nejmávanější. Dle mého názoru tento výsledek předurčují na základě získaných poznatků dvě skutečnosti. První skutečnost se týká výrazně vyššího zastoupení mužů „za kamerou“. V případě zkoumaného vzorku jsou na kreativních pozicích zastoupeni muži v 82,5 %, ženy ve 12,5 % a v 5 % pozici sdílí muži a ženy. Zahraniční studie poukazují na fakt, že zastoupení „za kamerou“ do velké míry ovlivňuje zastoupení „před kamerou“. V případě, že jsou ženy „za kamerou“ více zastoupeny, je více žen zastoupeno i „před kamerou“. Větší podíl žen v kreativním procesu pravděpodobně přispěje k četnějšímu a komplexnějšímu vyobrazování ženských příběhů, a spolu s ním přinese nové pracovní příležitosti pro ženské herecké obsazení.

Druhá skutečnost se týká zastoupení žánrů ve vzorku. Po bližším zkoumání tohoto aspektu je zjevné, že velké zastoupení mužů je ovlivněno vysokou produkcí žánru krimi. Tento žánr tvoří 60 % ze vzorku. Je rozšířenou představou, že ve vyšetřovacích týmech jsou primárně zastoupeni muži. Vzniká tak při psaní scénáře přirozeně více pracovních příležitostí pro herce muže. Televize však, dle mého názoru, nemusí zobrazovat zastoupení žen a mužů přesně podle reality, jelikož jejím úkolem není dokumentárně zachycovat genderovou strukturu pracovních kolektivů.

Televizní obsah, který narušuje tradiční společenské struktury rozbíjí zavedené představy o rozdělení ženských a mužských rolí ve společnosti. Pokud bude televizní produkce věrohodně vyobrazovat skutečný podíl mužů a žen v pracovním prostředí (policejní sbor atp.), přispívá tak k udržování genderové nerovnosti. Naopak může televize sehrát pozitivní roli v narovnávání postavení žen na pracovním trhu. Divákovi může perspektivu rozšiřovat tím, že normalizuje zastoupení žen na vysoce postavených pozicích a v pracovních kolektivech, které jsou tradičně dominovány muži. Televize tak tím může dát mladým ženám najevo, že je možné dosáhnout úspěchu ve zvoleném oboru, bez ohledu na společenské normy a očekávání. Nepřímo tak může přispět ke změnám v zastoupením žen v institucích, které vyobrazuje.

V případě druhé hypotézy z celkového porovnání průměrného honoráře hlavních hereček a herců za natáčecí den vychází, že je průměrný denní honorář hlavní herečky v rámci daného vzorku o 8 % nižší než průměrný denní honorář hlavního herce. Rozdíl činí 1155,94 koruny na natáčecí den. Při zaměření na konkrétní roky je z dat možno vyčíst, že v letech 2017–2020 byly ženy v průměru ohodnocovány o 12 % nižším denním honorářem než muži, ale v posledních dvou sledovaných letech ženy naopak vykazují o 2 % vyšší průměrný honorář za natáčecí den než muži. Tuto skutečnost je nutno vždy posuzovat vůči průměrnému kreditu hereček a herců.

Vyšší ohodnocení pravděpodobně souvisí s nabídkou a poptávkou televizního trhu. Na základě výsledků vztahujících se k genderovému zastoupení je zřejmé, že je hlavních

ženských rolí méně než těch mužských. Ženských hereček je mnoho a jsou méně poptávány, tudíž jsou i snáz nahraditelné a vyjednávací proces se tím pro ně ztěžuje. Vyšší honorář hlavních herců muže vypovídat nejen o schopnosti mužů vyjednat si lepší podmínky, ale i o méně riskantním vyjednávání, které je určeno vysokou nabídkou hlavních mužských rolí. Podle časopisu Forbes v roce 2018 deset nejlépe placených hereček vydělalo v porovnání se svými mužskými protějšky pouze 24,8 centu na dolar, tedy asi čtvrtinu mužského výtěžku. Srovnávat toto zjištění s výsledky mé práce můžeme pouze okrajově, nicméně rozdíl v odměňování hlavních hereček a herců v České televizi je v porovnání s rozdílem mezi ohodnocením nejlépe placených hereček a herců malý. Je nutno podotknout, že jsou hypotézy potvrzeny pouze na jednom, mnou určeném konkrétním vzorku a nezohledňují reprízné.

Výsledky nelze snadno porovnávat se zahraničními studiemi, jelikož byla data měřena na jinak definovaných vzorcích. Srovnat výsledky lze alespoň částečně s americkou studií Boxed In, která se zaměřila na broadcastové vysílání. V rámci této studie tvořily ženy v roce 2021 47,8 % hlavních postav, a jednalo se o historické maximum 25 let měření.⁷⁸ V seriálové produkci ČT v tomto roce představovaly ženy dle výsledků mé studie 42,9 % hlavních rolí a jednalo se o nejvyšší zastoupení ve zkoumaném období. Poměr hlavních hereček a herců v seriálové tvorbě ČT se tak pomalu přibližuje k poměru hlavního obsazení v broadcastové tvorbě USA.

Na základě obdržených dat je možno výzkum dále rozpracovat se zaměřením na věkové zastoupení a porovnávat tak zastoupení hlavního hereckého obsazení ve vztahu k věku. Výsledky této práce mohou být užitečné pro management České televize. Pro mě osobně byla přínosná práce s daty, jelikož jsem s nimi v takové šíři pracovala poprvé. Dále jsem prohloubila své znalosti v oblasti problematiky genderové nerovnosti a porozuměla jsem v širším kontextu možným příčinám a důsledkům nerovného zastoupení žen a mužů před i za kamerou. Pevně doufám, že s nově přichozí generací filmařů a filmařek bude možno sledovat kvalitní obsah, ve kterém budou mít ženy stejný prostor a podmínky jako muži.

---

⁷⁸ ⁷⁸LAUZEN, Dr Martha M. *Women On Screen and Behind the Scenes on Broadcast and Streaming Television in 2021-22*, s. 14.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Odborná literatura a internetové články:

ANDREWS, Farah. Forbes reveals the world's highest paid actors and actresses. In: *The National* [online]. 13. 2. 2020 [cit. 11.07.2023]. Dostupné z: <https://www.thenationalnews.com/arts-culture/film-tv/2020/02/13/forbes-reveals-the-worlds-highest-paid-actors-and-actresses/>

ELSESSER, Kim. 8 Unbelievable Gender Pay Gap Statistics From Top Athletes, Actors And CEOs. In: *Forbes* [online] [cit. 11.07.2023]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/kimelsesser/2018/08/27/8-unbelievable-gender-pay-gap-statistics-from-top-athletes-actors-and-ceos/>

EUROPEAN COMMISSION. DIRECTORATE GENERAL FOR EDUCATION, YOUTH, SPORT AND CULTURE. a EUROPEAN EXPERTS' NETWORK ON CULTURE. *Towards gender equality in the cultural and creative sectors: report of the OMC (open method of coordination) working group of Member States' experts.* [online]. LU: Publications Office, 2021 [cit. 06.07.2023]. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/122208>

HAILU, Selome. *Streamers Put More Women in Charge of TV Shows Than Broadcast Networks, Study Finds* [online]. 2021 [cit. 11.07.2023]. Dostupné z: <https://variety.com/2021/tv/news/boxed-in-study-2021-streaming-networks-1235063810/>

HŘEBEJK, Bc Pavel. Televizní seriálová tvorba v kontextu současné ČR a seriál Devadesátky jako příklad.

INFO@AION.CZ, AION CS-. 40/1995 Sb. Zákon o regulaci reklamy. In: *Zákony pro lidi* [online] [cit. 21.07.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-40>

KEEGAN, Kevin. *Biggest audience demographics you can reach with TV ads* [online]. 2023 [cit. 22.07.2023]. Dostupné z: <https://www.millenia3.com/biggest-audience-demographics-you-can-reach-with-tv-ads/>

KŘÍŽKOVÁ, Alena et al. Rozdíl v odměňování žen a mužů a rodičovství. . 2020, roč. 2020, s. 19–25.

LAUZEN, Dr Martha M. Women On Screen and Behind the Scenes on Broadcast and Streaming Television in 2021-22.

MEDIA, News. ČT byla v roce 2021 opět nejsledovanější, poprvé vyhrála i prime time. In: *Médiář* [online]. 3. 1. 2022 [cit. 23.07.2023]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/ct-byla-v-roce-2021-opet-nejsledovanejsi-poprve-vyhrala-i-prime-time/>

MEDIA, News. ČT s Němci natáčí seriál To se vysvětlí, soudruzi!, o paranormálních jevech. In: *Médiář* [online]. 23. 3. 2023 [cit. 21.07.2023]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/ct-s-nemci-nataci-serial-to-se-vysvetli-soudruzi-o-paranormalnich-jevech/>

NEEDHAM, Alex. Sony emails reveal Jennifer Lawrence paid less than male co-stars. *The Guardian* [online]. 2014 [cit. 22.07.2023]. ISSN 0261-3077. Dostupné

z: <https://www.theguardian.com/film/2014/dec/12/sony-email-hack-jennifer-lawrence-paid-less-american-hustle>

ROXBOROUGH, Scott. *Study Finds Major Gender Gap in German Film, TV* [online]. 2017

[cit. 06.07.2023]. Dostupné z: <https://www.hollywoodreporter.com/news/general-news/study-finds-major-gender-gap-german-film-tv-1020718/>
SANCHEZ, Sofia Izquierdo a Maria Navarro PANIAGUA. Hollywood's Wage Structure and Discrimination.

SMITH, Brittany. Gender Representation and Occupational Portrayals in Primetime Television. 18_linearni_regrese_korelace.knit. In: [cit. 27.07.2023]. Dostupné z: https://fu.ff.cuni.cz/STAT/18_linearni_regrese_korelace.html

Anna Serner • CEO, Swedish Film Institute - Industry Report: Gender Equality, Diversity and Inclusion. In: *Cineuropa - the best of european cinema* [online] [cit. 21.07.2023]. Dostupné z: <https://cineuropa.org/en/dossierinterview/3372/384837/>

At Cannes, the Swedish Film Institute shares the results of its gender equality strategies, unveils brand-new report "406 Days – It's About Time". In: *Cinema Femme* [online]. 8. 6. 2022 [cit. 06.07.2023]. Dostupné z: <https://cinemafemme.com/2022/06/08/at-cannes-the-swedish-film-institute-shares-the-results-of-its-gender-equality-strategies-unveils-brand-new-report-406-days-its-about-time/>

Bezvýznamný papír. O své výplatě mohou lidé mluvit, i když v práci podepsali mlčenlivost - Seznam Zprávy. In: [cit. 23.07.2023]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/bezvyznamny-papir-o-sve-vyplate-mohou-lide-mluvit-i-kdyz-v-praci-podepsali-mlcenlivost-83441>

Broadcast vs. Cable: What's the Difference? [online]. 2019 [cit. 11.07.2023]. Dostupné z: <https://www.bloomads.com/blog/broadcast-local-cable-whats-the-difference/>

Broschuere_din_a4_audiovisuelle_Diversitaet_v06072017_V3.pdf [online] [cit. 10.07.2023]. Dostupné z: https://www.media-diversity.org/additional-files/Broschuere_din_a4_audiovisuelle_Diversitaet_v06072017_V3.pdf

Everything You Need To Know About The Hollywood Pay Gap. In: [cit. 06.07.2023]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/maddieberg/2015/11/12/everything-you-need-to-know-about-the-hollywood-pay-gap/?sh=18e895175cf1>

Gender and ethnicity mean and median pay gaps | Administration and support services | Imperial College London. In: [cit. 21.07.2023]. Dostupné z: <https://www.imperial.ac.uk/human-resources/pay-and-pensions/principles-of-pay-and-recognition/gender-and-ethnicity-pay-gap/gender-and-ethnicity-mean-and-median-pay-gaps/>

honorář - ABZ.cz: slovník cizích slov. In: [cit. 25.07.2023]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/honorar>

Jak se dostat k filmu? Lépe je být z Prahy a mužem. Herečky se začínají vytrácet ve 27 letech, herci až ve 40. In: *iROZHLAS* [online]. 29. 6. 2023 [cit. 06.07.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/kultura/film/jak-se-dostat-k-filmu-lepe-je-byt-z-prahy-a-muzem-herecky-se-zacinaji-vytracet_2306290500_ksp

Jennifer Lawrence: "Why Do I Make Less Than My Male Co-Stars?" | LENNY. In: [cit. 11.07.2023]. Dostupné z: <https://www.lennyletter.com/story/jennifer-lawrence-why-do-i-make-less-than-my-male-costars>

Nerovnosti mezi muži a ženami v odměňování za stejnou práci - Akademie věd České republiky. In: [cit. 23.07.2023]. Dostupné z: <https://www.avcr.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/Nerovnosti-mezi-muzi-a-zenami-v-odmenovani-za-stejnou-praci/>

sfi-gender-equality-report-2018---lowres.pdf [online] [cit. 08.07.2023]. Dostupné z: https://www.filminstitutet.se/globalassets/2.-fa-kunskap-om-film/analys-och-statistik/publications/other-publications/sfi-gender-equality-report-2018---lowres.pdf?t_id=erTPKHLTzK65h-Ftj5XzYg%3d%3d&t_uuid=XUCNWEDMQOatWCKKwuMn3Q&t_q=Gender+equality+in+film+production%2c+both+in+front+of+and+behind+the+camera&t_tags=language%3aen%2csiteid%3a66cb8891-9750-414a-8d2d-8575f4a6d86c%2candquerymatch&t_hit.id=Filminstitutet_Web_Models_Media_DocumentFile/_f548c9d0-31e5-4e62-b226-9629ad23c612&t_hit.pos=8

Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021 - 2030 [online]. 2021 [cit. 07.07.2023]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/strategie-rovnosti-zen-a-muzu-na-leta-2021-2030/>

Strategie-rovnosti-zen-a-muzu-na-leta-2021-2030.pdf [online] [cit. 06.07.2023]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2021/06/Strategie-rovnosti-zen-a-muzu-na-leta-2021-2030.pdf>

Sweden: cinema visiting by gender 2008-2018. In: *Statista* [online] [cit. 21.07.2023]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/592605/share-of-individuals-visiting-the-cinema-last-year-in-sweden-by-gender/>

Television program creator. In: *Wikipedia* [online]. 2023 [cit. 11.07.2023]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Television_program_creator&oldid=1161306806
Timeline: How the BBC gender pay story has unfolded. *BBC News* [online]. 2018 [cit. 21.07.2023]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/entertainment-arts-42833551>

Tři základní formy seriálové televize. In: *25fps* [online]. 23. 8. 2010 [cit. 07.07.2023]. Dostupné z: <http://25fps.cz/2010/tri-zakladni-formy-serialove-televize/>

Understanding the gender pay gap: definition and causes | News | European Parliament. In: . 13. 1. 2020 [cit. 06.07.2023]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20200109STO69925/understanding-the-gender-pay-gap-definition-and-causes>

Urban Dictionary: behind the camera. In: [cit. 23.07.2023]. Dostupné z: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=behind%20the%20camera>